

PARTNER

Mjesečnik o evroatlantskim integracijama, odbrani i vojski | I, januar 2009. godine

INTERVJU: RODERIK MUR,

AMBASADOR SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA U CRNOJ GORI

S NATO-om DO PROSPERITETNOG DEMOKRATSKOG DRUŠTVA

REPORTAŽA: AMBASADOR MAĐARSKE OBEĆAVA SVU NEOPHODNU POMOĆ
U PROCESU PRIDRUŽIVANJA CRNE GORE SJEVEROATLANTSKOJ ALIJANSI

GLAVNO ORUŽJE NATO-a JE DIPLOMATIJA

Crna Gora
Ministarstvo odbrane

Vojska
Crne Gore

Nova snaga - Vojska Crne Gore

SADRŽAJ

INTERVJU: RODERIK MUR, AMBASADOR SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA U CRNOJ GORI	4
S NATO-OM DO PROSPERITETNOG DEMOKRATSKOG DRUŠTVA	
Vidak Latković	
KOMENTAR:	
NATOVCI I ANTINATOVCI	7
Ilja Despotović	
CRNA GORA I PZM: PORUČNIK ŽELJKO OJDANIĆ PRVI CRNOGORSKI ŠTABNI ELEMENT	9
mr Tihomir Mijović	
AVGANISTAN ZEMLJA U ŽIŽI JAVNOSTI	12
Irena Radoman	
PRIJAVILA SE 54 KANDIDATA	14
Sanja Dajević	
REPORTAŽA: AMBASADOR MAĐARSKE OBECAVA SVU NEOPHODNU POMOĆ U PROCESU PRIDRUŽIVANJA CRNE GORE SJEVEROATLANTSKOJ ALIJANSI	15
Mihailo Danilović	
PREDSTAVLJAMO:	
VOJNO-MEDICINSKI CENTAR - INTEGRACIJA VOJNOG SANITETA U CIVILNO ZDRAVSTVO	18
Marinko M. Slomo	
GLOBUS: IZRAEL/PALESTINA - VIJEK NETRPELJIVOSTI I SUKOBA	21
Zorica Minevska	
VOJNA TEHNIKA: TOJOTIN MEGA KRUZER - MOĆNI TERENAC ZA SVE puteve	22
Maričko M. Slomo	
VIJESTI	23
PSIHOLOŠKE PRIPREME ZA MIROVNE OPERACIJE	24
Olivera Đukanović	
FELTON: OFICIR KAO POSEBAN ČIN	26
Ilja Despotović	

IMPRESSUM

Partner - mjesecnik o evroatlantskim integracijama, odbrani i Vojski
januar 2009. godine BROJ: 11
IZDAVAČ: Ministarstvo odbrane Crne Gore
ZA IZDAVAČA: mr Boro Vučinić
UREDNIK: Vidak Latković
REDAKCIJA: Ilja Despotović, Olivera Đukanović,
Zorica Minevska, Marinko M. Slomo, Tihomir Mijović,
Mihailo Danilović, Irena Radoman, Sanja Dajević
TEHNIČKI UREDNIK: Miodrag Kankaraš
KONTAKT: Portparol // **TEL/FAX:** +382 20 241 375
E-MAIL: pr@mod.co.me
WEB: www.gov.me/odbrana
ADRESA: Jovana Tomaševića 29
ŠTAMPA: Pobjeda, Podgorica // **TIRAŽ:** 5.000

DRUGA GODINA „PARTNERA”

Poštovani čitaoci,

Mjesečnik Partner ulazi u drugu godinu postojanja. Pred Vama je 11. broj. Deset prethodnih brojeva su rezultat našeg jednogodišnjeg rada i Vašeg povjerenja. Međutim, to nije razlog za bilo kakvu hvalu. Tek smo počeli, a svaki početak nosi izazove suočavanja sa nečim što je novo. Iako sa, brojčano, više nego skromnom redakcijom, nastojali smo da preko „Partnera“ objektivno informišemo o aktivnostima Ministarstva odbrane i Vojske Crne Gore. U tom smislu, takođe, dosta pažnje posvetili smo i aktuelnom procesu evroatlantskih integracija, kao strateškom cilju Crne Gore. Pri tome, vodili smo računa da objektivno i pravovremeno informisanje bude princip našeg rada.

Nakon prve godine rada, smatramo da smo uspjeli da pronađemo pravu mjeru za profesionalni profil „Partnera“. To nije samo službeni glasnik, već izborom i načinom obrade tema izlazi u širi društveni, politički i medijski prostor. Međutim, Partner nije klasični vojni list, samim tim što je Vojska Crne Gore jedna moderna oružana snaga, koja sopstvenim karakterom i ulogom slijedi opšte reformske procese i tokove crnogorskog društva. Naravno, nama je cilj da Partner čitaju posebno mladi ljudi, kako u Vojsci tako i u crnogorskom društvu.

Imajući u vidu strateški cilj Crne Gore da u budućnosti postane članica NATO-a, Partner je značajan prostor posvetio toj temi, ali je pokušao da se bavi i temama od značaja za sve pripadnike crnogorske Vojske, ali i građane. Članstvo u NATO, nije samo obaveza Vojske Crne Gore, već države i društva, jer integracija u NATO prije svega predstavlja integraciju društva u širi, evroatlantski region. Na taj način, država prihvata da se izgrađuje i ponaša po najvišim savremenim standardima, ne samo u sistemu bezbjednosti i odbrane, već i u svim drugim važnim oblastima rada i života. U tim naporima Partner je samo jedan vid podrške naporima i ambicijama da Vojska Crne Gore, sistem odbrane naše države, Crna Gora u cjelini, postanu dio modernog, sigurnog, prosperitetnog i demokratskog svijeta.

REDAKCIJA PARTNERA

Roderik Mur, ambasador Sjedinjenih Američkih Država u Crnoj Gori

S NATO-om DO PROSPERITETNOG DEMOKRATSKOG DRUŠTVA

Evoatlantske integracije nijesu cilj sam po sebi, one su prije svega sredstvo za ostvarenje osnovnog cilja - izgradnje prosperitetnog demokratskog društva, kaže američki ambasador za Partner.

Vaša ekselencijo, kao najveća članica NATO-a, kako Vaša država gleda na budućnost tog saveza? Tu prije svega mislim na proširenje i transformaciju.

Sjedinjene Države su snažan podržavalac NATO-a i smatram posebno važnim to što se predsjednik Obama prvog dana nakon preuzimanja dužnosti pismom obratio generalnom sekretaru NATO-a i svim državama članicama Alijanse. Prije svega, želim da kažem da se NATO s pravom potvrdio kao najuspješniji multilateralni bezbjednosni savez u istoriji. Alijansa je, osim toga, postala ne samo odbrambeni i bezbjednosni okvir, nego isto tako i neka vrsta foruma u okviru kojeg većina evroatlantskih demokratija radi na suočavanju sa brojnim drugim izazovima, kao što su humanitarne katastrofe, pitanja zaštite životne sredine, naučnog razvoja i druge. Smatram da će NATO nastaviti da igra veoma važnu ulogu u budućim bezbjednosnim aranžmanima u regionu, kao i u evroatlantskoj oblasti. Vjerujem da to potvrđuje činjenica da se do sada nije desilo da je neka članica napustila NATO i da još ima zemalja koje žele da se pidruže NATO-u.

Crna Gora jasno je definisala da je članstvo u NATO njen strateški interes. Prema Vašem mišljenju, koji su to glavni benefiti od članstva naše zemlje u NATO-u?

Članstvo u NATO-u ne bi Crnoj Gori donijelo samo brojne koristi, već podrazumijeva i važne obaveze za vašu zemlju. Dakle, veoma je važno da građani Crne Gore i njihovi izabrani predstavnici učestvuju u otvorenoj i iskrenoj debati o prednostima i nedostacima članstva Crne Gore u NATO-u. Veoma me raduje što vidim da je ta debata posljednjih nekoliko mjeseci dobila zamah. Konač-

Roderik Mur

Smatram da će NATO nastaviti da igra veoma važnu ulogu u budućim bezbjednosnim aranžmanima u regionu, kao i u evroatlantskoj oblasti. Vjerujem da to potvrđuje činjenica da se do sada nije desilo da je neka članica napustila NATO i da još ima zemalja koje žele da se pidruže NATO-u.

no, ubjedjen sam da će većina građana Crne Gore zaključiti da benefiti integracije i članstva jasno nadmašuju bilo koje nedostatke - baš kao što je to bio slučaj sa većinom stanovnika u Hrvatskoj, Bugarskoj, Sloveniji, Rumuniji, Mađarskoj i mnogim drugim zemljama koje su to već učinile. Činjenica je, kada je riječ o jačanju demokratije i očuvanju bezbjednosti, da mnogo više može da se postigne kolektivno, kroz NATO članstvo, nego pojedinačno, ako zemlja djeluje sama. To pitanje je posebno značajno za male države kao što je Crna Gora koja mora pažljivo da bira kako troši svoje odbrambene resurse. Vjerujem da će NATO članstvo doprinijeti većoj unutrašnjoj i regionalnoj sigurnosti, većem stepenu interoperabilnosti, unaprijediti saradnju u cilju postizanja zajedničkih interesa i suočavanja sa zajedničkim opasanostima, te da će obezbiti osnovu za veća ekonomска ulaganja. NATO članstvo treba sagledati u njegovom punom kontekstu. Ne zaboravimo da u 21. vijeku eventualne prijetnje ne dolaze samo od susjednih zemalja. Država i njeni građani mogu biti napadnuti i sa neke udaljene teritorije ili na njoj. Osim toga, članstvo ne donosi samo konkretnе koristi koje proistisu iz bezbjednosnih aranžmana koje NATO obezbjeđuje kroz svoju kolektivnu bezbjednosnu odredbu, nego i kroz ostale, ne toliko konkretnе, koristi koje proizlaze iz te stabilnosti. Evroatlantske integracije nijesu cilj sam po sebi, one su prije svega sredstvo za ostvarenje osnovnog cilja - izgradnje prosperitetnog demokratskog društva. NATO članstvo može obezbijediti stabilnost tako da ta vizija može biti realizovana.

Kada već govorimo o koristima od članstva, važno je sagledati, kao što ste i kazali, onu drugu stranu procesa. Dakle, koji su to izazovi pred Crnom Gorom na njenom evroatlantskom putu?

Dalji napredak Crne Gore, ne samo ka NATO-u, nego i ka Evropskoj uniji, zavisi od nastavka rada Vlade na reformama neophodnim da Crna Gora svoje politike i njihovu primjenu uskladi sa institucijama kojima želi da se pridruži. Napredak će, takođe, zavisiti od aktivnog uključenja građana u proces izgradnje demokratskog društva koje zadovoljava njihove težnje. Pored nastavka odbrambenih, političkih i ekonomskih reformi, posebno je važno da država odlučno djeluje protiv korupcije i

organizovanog kriminala, problema koje mnogi vide kao jednu od glavnih prepreka napretku. Na temelju postignutog u 2008., kao što su otvaranje Intenziviranog dijaloga sa NATO i aplikacija Crne Gore za članstvo u EU, siguran sam da postoji potencijal za dalji pozitivni razvoj Crne Gore u oblasti evroatlantskih integracija. Država je, takođe, značajno doprinijela stabilnosti u regionu. Novo članstvo u Jadranskoj povelji odličan je primjer međusobno korisnih veza proisteklih iz bliske regionalne saradnje.

Vjerujem da će NATO članstvo doprinijeti većoj unutrašnjoj i regionalnoj sigurnosti, većem stepenu interoperabilnosti, unaprijediti saradnju u cilju postizanja zajedničkih interesa i suočavanja sa zajedničkim opasanostima, te da će obezbijediti osnovu za veća ekonomска ulaganja.

Kada pominjete događaje koji su obilježili proteklu godinu, važno je podsjetiti se da je Crna Gora aplicirala za Akcioni plan za članstvo - MAP i da očekuje raspravu na predstojećem samitu u Strazburu i Kellu tim povodom. Prema Vašem mišljenju, kakav će biti ishod tog Samita kada su u pitanju napor Crne Gore da dobije MAP?

Sjedinjene Države vjeruju da dosadašnji značajan napredak Crne Gore opravdava da se njena aplikacija ozbiljno razmotri. Zadovoljni smo što Crna Gora želi da se približi NATO-u i nastavićemo da podržavamo vaše napore u tom pravcu. Važno je, međutim, razumjeti da je proces vrednovanja napretka Crne Gore u toku i mi ćemo morati da razmotrimo rezultate tog vrednovanja kako se samit bude bližio.

Na koji vid američke podrške Crna Gora može računati na svom putu ka članstvu u NATO?

Sjedinjene Države će nastaviti da obezbjeđuju pomoć Crnoj Gori u različitim oblastima - odbrani, vladavini prava, izgradnji demokratije i drugim, kao podršku njenim

težnjama da se približi evroatlantskim institucijama. Ta podrška neće biti usmjerena samo prema Vladi, nego i prema institucijama civilnog društva koje igraju kritički važnu ulogu u pomoći Crnoj Gori da uspije tokom tog tranzisionog procesa.

Saradnja Crne Gore i SAD u oblasti odbrane je veoma dobra i, rekao bih, prilično intenzivna. U okviru strateškog partnerstva sa Vašom državnom, Crna Gora realizuje i državno partnerstvo sa Mejnatom. U čemu se ogleda ta saradnja, koji su to primjeri praktične saradnje u oblasti odbrane između neće zemlje i Mejna?

Već smo ostvarili jaku bilateralnu saradnju između crnogorske Vojske i Nacionalne garde Mejna. Taj program nam je omogućio da sprovedemo brojne razmjene i posjete međusobnog upoznavanja, kako u Mejnu, tako i u Podgorici, što je ubrzalo i ojačalo saradnju. Takođe, Crna Gora ima jednog kadeta na školovanju u Mornaričkoj akademiji SAD u naredne četiri godine, jedan oficir je na školovanju u našem Komandnom i generalštabnom koledžu sljedeću godinu, a poslali smo i nekoliko oficira na

kraće vojne kurseve u SAD. Dakle, za kratko vrijeme realizovali smo više od 10 vojno-vojnih programa razmjene, a svaki je trajao sedmicu. U oktobru je Nacionalna garda Mejna postavila svog oficira u Generalštabu VCG, za pomoć sektoru J-5 (Odjeljenje za razvoj), kako bi pomogao u koordinaciji svih aspekata buduće razmjene. Taj službenik imaće kancelariju u Odsjeku J-5 i radiće sa Vojskom CG na dnevnoj osnovi.

U kojim oblastima vidite mogućnost za dalje unaprijeđenje saradnje u okviru Programa državnog partnerstva Crne Gore i Mejna?

Trenutno, vojno-vojni aspekt Programa državnog partnerstva se u potpunosti realizuje i nastavlja ubrzano da jača. Međutim, naša je želja da se program proširi na stvaranje veza vojske i civila, kao i civila sa civilima. Osim vojne oblasti, nadamo se da ćemo graditi veze koje uključuju akademsku razmjenu, razmjenu eksperata iz sfere turizma, sprovodenja zakona, planiranja u hitnim situacijama i drugim oblastima. Nadamo se da će buduća posjeta guvernera i drugih zvaničnika Mejna biti odskočna daska za pokretanje te saradnje. Prije te posjete, general Libi iz Nacionalne garde Mejna, posjetiće Crnu Goru u februaru i sastće se sa crnogorskim ekspertima iz tih oblasti kako bi pripremili teren za saradnju.

Predlažem da se vratimo na globalne teme. Terorizam predstavlja glavnu bezbjednosnu prijetnju na globalnom nivou i mnoge države su odlučne u borbi protiv te velike opasnosti. Kako Vaša država, koja je bila žrtva terorističkih napada, gleda na tu prijetnju i koji su to mehanizmi borbe protiv terorizma?

Terorizam je prepoznat kao globalna prijetnja čije opasne posljedice nijesu ograničene samo na jednu državu. Svaka zemlja ima ulogu u borbi protiv te opasnosti. Iako smo postigli napredak u borbi protiv terorizma, znamo da ta prijetnja ostaje i da moramo nastaviti da budemo oprezni. Značajna lekcija koju smo naučili jeste da je važno za demokratske države da rade zajedno u brobi protiv terorizma. Smatramo Crnu Goru svojim partnerom u toj borbi.

Međunarodna operacija ISAF u Avganistanu je upravo izuzetno važna u borbi protiv globalnog terorizma, s obzirom da proizvodnja i trgovina drogom u toj zem-

Sjedinjene Države vjeruju da dosadašnji značajan napredak Crne Gore opravdava da se njena aplikacija za MAP ozbiljno razmotri. Zadovoljni smo što Crna Gora želi da se približi NATO-u i nastavićemo da podržavamo vaše napore u tom pravcu.

Ili predstavlja glavni izvor finansiranja terorizma. Dakle, kakva je budućnost te operacije i kako procjenjujete njen dosadašnji uspjeh?

ISAF misija NATO-a - ustanovljena u skladu sa Rezolucijom 1386 Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija i na poziv Vlade Avganistana - ključni je element u naporima međunarodne zajednice da pomogne narodu i Vladi Avganistana da obnove svoju zemlju. Ta misija pomaže da se obezbijede uslovi da avganistske vlasti prošire ovlašćenja na cijelu zemlju kako bi narodu Avganistana obezbijedile bolju budućnost. Kroz podršku u obezbjeđivanju sigurnosti, NATO trasira put za poboljšanje uslova za upravljanje zemljom i unapređenje životnog standarda. Kada je u pitanju odluka

Crne Gore da pošalje medicinski tim u ISAF operaciju, mogu da kažem da su odluku o učestvovanju u toj operaciji donijele crnogorske vlasti. Zemlje odlučuju samostalno da učestvuju u takvim operacijama zato što razumiju da je važno da doprinesu globalnoj bezbjednosti. Mi pozdravljamo taj važan doprinos Crne Gore djelovanju NATO-a u Avganistanu. Smatramo da to pokazuje ozbiljnu posvećenost Crne Gore u nastojanju da doprinese globalnoj bezbjednosti.

I za kraj, poruka ambasadora SAD crnogorskim vojnicima i građanima.

Želim svim crnogorskim građanima prosperitetnu i uspješnu godinu i radujem se zajedničkom radu na daljem unapređenju našeg snažnog partnerstva. Godina 2008. bila je veoma uspješna za naše dvije države kad je riječ o međusobnoj saradnji u brojnim oblastima. Nadam se da će naše partnerstvo nastaviti da jača u 2009. I, kao poruku vašim vojnicima, uvjeravam vas da ćemo učiniti sve što je u našoj moći da proširimo nivo saradnje između američkih i crnogorskih vojnih snaga. I, naravno, nadam se da ćemo, u ne tako dalekoj budućnosti, vidjeti Crnu Goru i njene vojne snage, i formalno, kao našeg partnera u NATO-u.

Vidak Latković

NATOVCI I ANTINATOVCI

Uloga i karakter NATO-a i pitanje eventualnog članstva Crne Gore u njemu nastavili su da zaokupljaju pažnju medija i na početku 2009. godine. Tome je, vjerovatno, pogodovala uobičajena postnovogodišnja oskudica drugih političkih tema, ali, moguće je, i uvjerenje da je NATO laka meta u koju treba pucati uoči očekivanih parlamentarnih izbora, kada i političke stranke i pojedinci pokušavaju da uberu poene, ne bi li se javnosti tako predstavili da bi ih mogla nagraditi u novoj raspodjeli poslaničkih mandata. I zato treba očekivati da će u narednom periodu NATO i proces priprema Crne Gore za uključenje u tu alijansu biti jedna od glavnih „poslastica“ na predizbornom političkom meniju medija i njihovih saradnika. U principu, nema

u tome ništa loše. Naprotiv, dobro je da se i to pitanje „pročešlja“, ako je to način da se dođe do objektivnog stava o samom NATO-u, kao i o potencijalnom članstvu Crne Gore.

Sudeći, međutim, po tome kako se ova pitanja tretiraju u nekim medijima, nema mnogo nade da će frekventnost tekstova o NATO-u rezultiрати i većim razumijevanjem prirode te alianse i potpunijim sagledavanjem njenih prednosti i mana, a posebno sa stanovišta moguće participacije Crne Gore u tom savremenom, svjetskom, bezbjednosno-odbrambenom savezu. Jer, u „antinatovskim“ tekstovima preovlađuje krajnja površnost percepcije uloge i značaja alianse, populistička „argumentacija“, jeftina, politikanstka, kritika.

Nema u tome u razlike, bez obzira na to ko se potpisuje ispod tekstova protiv NATO-a i članstva Crne Gore u njemu. Na istom nivou su, u tom pogledu, recimo, pojedine aktivistkinje nekih ženskih organizacija, izvjesni univerzitetski profesori i kolumnisti u nekim listovima koji se već dugo i uporno predstavljaju bivšom funkcijom, još iz vremena bivše države.

Evo njihove „argumentacije“ protiv NATO-a. Da je NATO instrument „američke vojne imperije“, da je „agresorski“, da će Crna Gora, postane li članica tog saveza, i sama pristati da bude „agresorska zemљa“, da će Crna Gora, kao članica NATO-a, postati „saradnik“ u „povremenom bombardovanju Srbije i Srba“, da će se Crna Gora „pridružiti (NATO) okupaciji

Svete srpske zemlje“ (vjerovatno se misli na Kosovo), da su uslovi za dobrovoljce u mirovnim misijama čista prevara i da one supruge koje pristanu da im muževi idu u te misije, zapravo, pristaju da „naplate“ njihovu gotovo sigurnu smrt.

Sve, dakle, same optužbe, populističke tvrdnje, politikantske ocjene, demagoški savjeti, jednom riječu, jeftina i isprazna retorika. Vjerovatno, ni oni koji vjeruju u važnost uloge NATO-a u savremenom svijetu, sa огромnim bezbjednosnim i odbrambenim izazovima, koji smatraju da bi i Crna Gora trebalo da se uključi u alijansu, prije svega, iz sopstvenog interesa, nijesu dovoljno uspješni u svojoj prići o prednostima NATO-a. Možda i oni ostaju na uopštenim ocjenama i percpciji koja ne sagledava cjelinu argumentacije o karakteru i ulozi evroatlantskog vojno-političkog saveza. Ipak, njihovo stanovište o potrebi članstva Crne Gore u NATO-u utemeljeno je na logičnoj i uvjerljivoj procjeni da je savremeni svijet toliko „uvezan“ u jednu cjelinu, i kao takav, toliko izložen opštim bezbjednosnim izazovima, da mu je potrebno i kolektivno institucionalizovanje za odgovor na te izazove.

To je jedan, glavni, temeljni, argument. Drugi je ono što je realnost (koju nije kreirala Crna Gora) - da sada ne postoji druga organizacija u svijetu, osim NATO-a, koja bi mogla da se odupre pomenutim izazovima.

Broj članica te asocijacije, činjenica da su u njoj najmoćnije zemlje svijeta, njihovi ukupni potencijali, sama institucionalna i organizaciona infrastruktura NATO-a, njegovo iskustvo,

objektivno, garantuju sposobnost alijanse da se nosi sa opasnostima modernog svijeta. A ta opasnost nije samo u terorizmu, za šta se obično vežu neki „analitičari“ NATO-a, pa uporno tvrde da će Crna Gora, ako uđe u savez, „ispovocirati“ teroriste protiv sebe. Zar klimatske promjene ne izazivaju sve veću zabrinutost cijelog svijeta? Zar je i Crna Gora pošteđena te opasnosti? Nijesmo li već prošle jeseni imali neke meteorološke pojave upravo kod nas (uraganski južni vjetar), koje su meteorolozi ocijenili kao nalogještaj da se klimatske promjene počinju osjećati i kod nas. A, uzgred rečeno, samim tim što se upozorava na mogućnost „provokacija“ terorista, posredno, priznaje se da terorizam postoji, i da je bezbjednosno opasan.

NATO je, dakle, sada jedini sa kapacitetima za kolektivnu odbranu od svih izazova. Istorija do sada nije poznavala tako široku i moćnu bezbjednosno-odbrambenu alijansu. Jednostavno, druga slična organizacija ne postoji. Treći argument „natovaca“ - Crna Gora nije na rubu Evrope, nije u nekoj bezbjednosnoj zavjetrini, nije ni velika, ni moćna (kako bi i bila „agresorska“), da bi mogla ignorisati NATO. Em je ekonomski slabašna, em je mlada nezavisna država, a posebno zato što se nalazi u bezbjednosno rovitom regionu, i eto uporišta za logičan zaključak - da treba da ozbiljno razmotriti opciju pridruživanja moćima. Naravno, ne da njima „služi“, već da se „posluži“ bezbjednosnim i odbrambenim prednostima, instrumentima, kapacitetima koje ona nema, niti ih može imati, a kojima raspolaže kolektivni sistem odbrane.

Uostalom, sasvim je realan možda najvažniji argument „natovaca“ - susjedi Crne Gore ili su u NATO-u, ili će uskoro biti. Čak će i Srbija postati članica mnogo prije nego što se misli. Ona već sada ima dobru komunikaciju sa NATO-om i korektno sarađuje u njegovom programu Partnerstvo za mir. Može li Crna Gora biti bezbjedna ako svi oko budu u NATO, a ona izvan? Ili - direktno - Crna Gora će, a kao država, biti bezbjednosno ugrožena, ne bude li članica NATO-a, a njeni susjedi uđu u alijansu.

„Antinativci“ bi da ubijede crnogorsku javnost da su svi koji su ušli u NATO „prevareni“, „zavedeni“, da su „američke služe“ i Francuzi, Britanci, Španci, Nijemci, Italijani, Poljaci, Česi, Mađari, Slovenci, Rumuni, Bugari, Grci, Turci, da su naši susjedi - Hrvati, Albanci, „budale“ ili „sluge“, jer hoće u NATO. Možda je problem u samom imenu, u nasledju NATO-a, što, ruku na srce, izaziva određene asocijacije sa negativnim prizvukom. Ali ni u tom pogledu ne možemo pretendovati da nešto mijenjamo. Ali, ko zna - nije isključeno i da se i tu nešto ne promijeni. Jer, NATO, zaista, više nije Organizacija Sjevernoatlantskog sporazuma, što je puni i zvanični naziv. To je vojno-politička alijansa od SAD do Španije, od Pirineja do Baltičkog mora, od britanskih obala do Male Azije, od Crnog do Sredozemnog mora. I može li biti da je sav taj svijet „prevaren“, „agresorski“, da se udružio da služi „američkoj vojnoj imperiji“, ili radi toga da „povremeno bombarduje Beograd“?

Ilija Despotović

ŠTABNI ELEMENTI PARTNERSTVA ZA MIR

Poručnik Željko Ojdanić prvi crnogorski štabni element

Štabni elementi Partnerstva za mir (eng. PfP Staff Elements, PSEs) uspostavljeni su u skladu sa sporazumom ministara spoljnih poslova i odbrane NATO 1997. godine, u integriranoj vojnoj strukturi NATO, na strategijskom i operativnom nivou. Svaki štabni element sastoji se od oficira iz država članica NATO i država partnera, koji zajedno rade na planiranju vježbi i drugih oblika saradnje.

Kroz Partnerske štabne elemente (u daljem tekstu PSE) održava se saradnički odnos između NATO i država partnera i vrši se integrisanje partnerskih oficira i podoficira u NATO štabovima u kojima su uključene PzM države.

Osoblje iz partnerskih država ima mogućnost kandidovanja za razne dužnosti, a po završetku rada na mjestima partnerskih štabnih elemenata ima se mogućnost za unaprjeđenje u karijeri u svojoj nacionalnoj službi, po povratku na nacionalnu dužnost. Iskustva dobijena u radu u NATO štabovima su od velike koristi po povratku na nacionalnu dužnost.

U kandidovanju za mjesto PSE mora se ispoštovati nekoliko principa i to:

uklapanje u određenu kvotu mesta ili povećanje broja mesta, za rad u štabovima potreban je vojni osnov, postignut određen stepen ostvarenja u kretanju države u evroatlanskim integracijama, pravična izbalansiranost predstavnika svih zainteresovanih NATO i PzM država.

Partnerske države učestvuju sa PSE u skladu sa svojim nivoom učešća u PzM programu. Ako je neka država veoma aktivna u nekim programima ona se poziva da doprinese upravljanju i uvođenju adekvatnog partnerskog štabnog elementa ili drugih NATO / PzM aranžmana.

PSE omogućavaju partnerskim oficirima i podoficirima da budu uključeni na međunarodne funkcije u NATO štabovima i tijelima angažovanim u PzM radu, uključujući razvoj PzM koncepta, planiranju i izvršavanju vojnih PzM aktivnosti uključujući tekuće operacije PzM.

Partnerskim štabnim elementima su direktno odgovorni u lancu komandovanja za izvršenje svojih dužnosti NATO i partnerskim štabovima. Svi PSE sarađuju sa ostalim NATO tijelima.

Partnerski štabni elementi učestvuju

u radu NATO štabova i tijela u skladu sa ugovorom NATO sa partnerskom državom. Partnerska država koja je uključena u neke poslove štaba u većoj mjeri podstiče povećanje partnerskih štabnih elemenata svoje države u štabu i kroz taj način izražava svoje potrebe i težnje. Povećanje se razmatra od slučaja do slučaja, u skladu sa zahtjevom partnerske države i NATO i mora biti u saglasnosti sa NATO konceptom.

PSE je komandno odgovoran svom prepostavljenom u štabu i redovno ga informiše i obavještava o svom radu. NATO oficiri su na čelu svih štabova. Oficiri iz partnerskih država se postavljaju na mesta zamjenika šefova u štabovima ili tijelima. Veličina PSE je zasnovana u odnosu na vojne zahtjeve. NATO i partnersko osoblje jednako je odgovorno za posao koji obavlja u NATO štabovima.

PSE radi u okviru i formi integralnog dijela štaba ili tijela. PSE partnersko osoblje ima pristup NATO klasifikovanom materijalu u mjeri u kojoj je potrebno za funkcionalno obavljanje dužnosti.

Status partnerskih PSE je obezbjedjen kroz NATO/PzM SOFA sporazum i

na osnovu bilateralnih sporazuma. Status PSE osoblja nije identičan za sve, zato što neke države imaju ratifikovane sve dokumente, dok druge nemaju. Tako da postoje razlike u privilegijama i imunitetu kod PSE. U slučaju da dođe do promjena u statusu, moraju se obavijestiti sve države kako bi bio prihvaćen ratifikovani dokument.

Partnerske države su u mogućnosti da kandiduju osoblje za dodijeljene internacionalne dužnosti u PSE na osnovu sljedećih uslova:

- Kandidovana partnerska država će imati ili će biti u procesu uspostavljanja akreditovane Misije pri NATO.
- Kandidovana partnerska država ima Individualni partnerski program (IPP) ili je u procesu dobijanja IPP i učestvuje u PzM saradničkim aktivnostima.
- Kandidovana partnerska država mora imati sertifikat od NATO kanclerije za bezjednost (NOS).
- Partnersko osoblje koje se kandiduje, takođe mora ostati oslobođeno od nacionalne dužnosti, tokom čitavog njihovog posla u međunarodnoj službi.

Opis dužnosti i oblast odgovnosti za svaku službu u PSE zajedno sa zahtjevom, biće dat u opisu posla i dostavljen u pozivnici za ponuduđeno mjesto.

Kriterijum u izboru partnerskih oficira za dužnost u PSE uključuje oficirski nivo osposobljenosti, vještina jezika, službu i čin. Poseban kandi-

dovani partnerski oficir zainteresovan za službu mora dostaviti CV koji sadrži dovoljno detalja. PSE Partnersko osoblje mora zadovoljiti NATO jezičke standarde označavanja u opisu individualnog radnog mesta. Jezičko testiranje će biti sprovedeno po stizanju na dužnost.

Kandidovani partnerski oficiri treba da su završili nacionalnu štabnu školu ili sličnu vojno-obrazovnu školu i moraju imati štabno iskustvo. Pogodno je da oficiri koji se kandiduju imaju završen orientacioni kurs.

Prije izbora za novo PSE osoblje i ranijeg dodjeljivanja mesta, NATO glavni štabovi će izvršiti orientacionu posjetu. Takođe će biti izvršena obuka sa novim PSE osobljem prije javljanja na dužnost, koja će takođe biti uključena, podesna i relevantna kao NATO kurs za NATO štabne oficire.

Radi uključivanja u društvene integracije sa NATO zajednicom i sposobnost porodice da funkcioniše u stranoj zemlji, savjetuje se nacijama da sprovode pakete pomoći porodicama prije javljanja na dužnost, jezički training za žene i sl.

Partnersko PSE osoblje ostaje tri godine. I početak i kraj su obično u ljetnjem period. Raspored obezbjeđuje koordinirano i dovoljno vremena za ulazno/izlazne procedure - uvodni kurs i završni. Mandat počinje 01. juna prve godine i završava 30. juna završne godine. Proces odabira za godišnju rotaciju će biti iniciran u jesen predhodne godine, kako bi se ostavilo u dovoljno vremena za partnerske države da odaberu i pripreme njihovo

osoblje za javljanje na dužnost.

Uslovi i procedure za izbor i rotaciju će biti javni, a NATO ima procjenu i obazriv izbor kandidata. Očekivano je da će partnerske države poslati svoje najbolje kvalifikovane oficire. Izbor traži dovoljno nacionalne raznovrsnosti.

Predsjednik Izbornog odbora će imati širok opseg pri određivanju ostalih faktora. On se smatra nadležnim za izbor većine kandidata, balansira sa potrebama, upotrebnim mogućnostima, dobrim rasporedom službi (kopnena vojska, mornarica, vazduhoplovstvo), iskustvima i ravnomjerno raspoređuje službe između država.

U narednom periodu Crna Gora će uputiti poručnika bojnog broda Željka Ojdanića u Komandi združenih snaga NATO u Napulju. (Joint Force Command Naples u daljem tekstu JFC Naples). On će obavljati dužnost partnerskog štabnog elementa (PSE) u JFC Naples. Odluka o upućivanju našeg partnerskog štabnog elementa je donesena 2008. godine. U toku 2008. godine izvršene su sve neophodne pripreme na nivou Ministarstva odbrane Crne Gore za odlazak na dužnost PSE. Poručnik bojnog broda Ojdanić je završio stručno usavršavanje u organizaciji JFC Naples u Sarajevu, kao pripremu za odlazak na dužnost PSE u NATO štabove.

Poručnik bojnog broda Željko Ojdanić će bi biti raspoređen na mjesto PSE, mornarička komponenta u JFC Naples. Mandat će mu trajati tri godine i on će biti prvi crnogorski partnerski štabni element.

Allied Joint Force Command Naples

NATO štabovi i kancelarije na Balkanu

NATO štabovi i kancelarije na Balkanu su namijenjeni za implemenzaciju različitih sporazuma između NATO i zemlje domaćina, podršku NATO zemlji domaćinu u reformi sistema bezbjednosti, pružanje podrške snagama NATO i EU angažovanim u regionu, podršku vojnim aspektima angažovanja zemlje domaćina u Partnerstvu za mir, saradnju u oblasti javne diplomacije, kao i za druge dodatne zadatke koje odobri Sjeveroatlantski savjet.

Uspostavljanje NATO štabova/kancelarija se smatra dobrom potezom kod saveznika, radi uspješne razmjene informacija između NATO i partnerskih zemalja domaćina.

Komanda združenih snaga NATO u Napulju (Joint Force Command Naples u daljem tekstu JFC Naples) je sada odgovorna za četiri NATO štaba/kancelarije na Balkanu.

U Albaniji je uspostavljen NATO štab u Tirani u kojem je prisutno 26 lica, a u Makedoniji je uspostavljen NATO štab u Skoplju, sa 53 lica. Namjena ovih NATO štabova je podrška operaciji NATO na Kosovu.

U Bosni i Hercegovini je uspostavljen NATO štab u Sarajevu, sa 278 lica. Zadatak ovog NATO štaba je pomoći Federaciji Bosna i Hercegovina u procesu rekonstrukcije i reforme Sektora

bezbjednosti, sa krajnjim ciljem pomoći državi na putu članstva u NATO i EU.

U Prištini postoji NATO štab koji ima odgovornost nad KFOR snagama.

U Beogradu je otvorena 18. decembra 2006. godine NATO vojna kancelarija za vezu (eng. NATO Military Liaison Office, MLO) u kojoj je prisutno 7 lica. Zadaci NATO vojne kancelarije za vezu su implementacija Sporazuma o tranzitnim aranžmanima između Srbije i NATO, pružanje podrške snagama NATO i EU (EUFOR) angažovanim u regionu, podrška radu Grupe Srbija-NATO za reformu odbrane i saradnju u oblasti javne diplomacije.

Ministarstvo odbrane Crne Gore uputilo je ranije zvaničan zahtjev generalnom sekretaru Sjeveroatlantskog saveza Jap de Hop Sheferu, da dozvoli otvaranje NATO kancelarije u Podgorici.

Ako se na upućeni zahtjev pozitivno

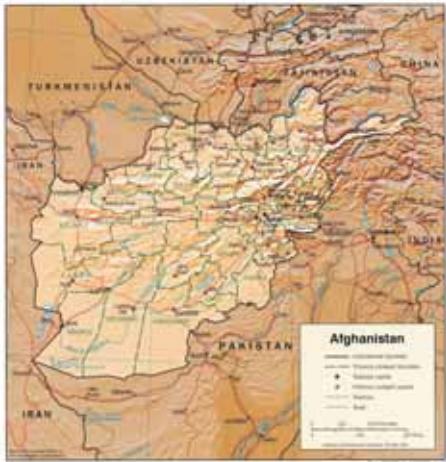
odgovori u narednom periodu, najvjerovatnije će biti formirana NATO kancelarija u Podgorici sa dva predstavnika.

NATO predstavnici (PSE) bi trebalo da olakšaju dnevnu komunikaciju između Brisela i Podgorice, i da daju podršku Ministarstvu odbrane i drugim vladinim resorima u sprovodenju zadataka koji očekuju Crnu Goru na putu evroatlanskih integracija. Na taj način će biti unaprijedena saradnja Podgorice i NATO, jer će postojati svakodnevna komunikacija na ličnom nivou. Za razliku od ostalih NATO štabova u regionu, NATO kancelarija u Podgorici bi trebalo da da podršku u procesu reformi u sistemu bezbjednosti i odbrane, podršci vojnim aspektima učešća u Partnerstvu za mir, saradnji u oblasti diplomacije i dostizanju standarda u procesu postizanja pune interoperabilnoosti sa NATO.

Tihomir Mijović

		NATO Headquarters Tirana	
		NATO HQ SKOPJE	
		NATO Headquarters Sarajevo	
		NATO Military Liaison Office Belgrade	

Avganistan - zemlja u žiži javnosti

Avganistan je čitav niz godina jedna od najaktuelnijih tema i izazova međunarodne zajednice. Kad se pomene Avganistan, prva je pomisao na rat, terorizam, siromaštvo i mirovne misije. U ovom tekstu predstavljamo, bar u elementima, istoriju te zemlje i okolnosti koje su prethodile ratu i mirovnoj misiji NATO.

Bezbjednosna situacija u Avganistanu danas je bolja, ali još daleko od cilja. Uzroci sukoba mogu se tražiti u prošlosti ove zemlje. Istoriju Avganistana, unutrašnji razvoj, odnose sa drugim državama i postojanje kao nezavisne države, umnogome je odredio njegov geografski položaj, s obzirom na to da predstavlja vezu između Srednje Azije, Srednjeg Istoka i Indijskog podkontinenta.

Avganistan je glavni geo-strateški čvor koji pokriva bokove Irana, bivše sovjetske države

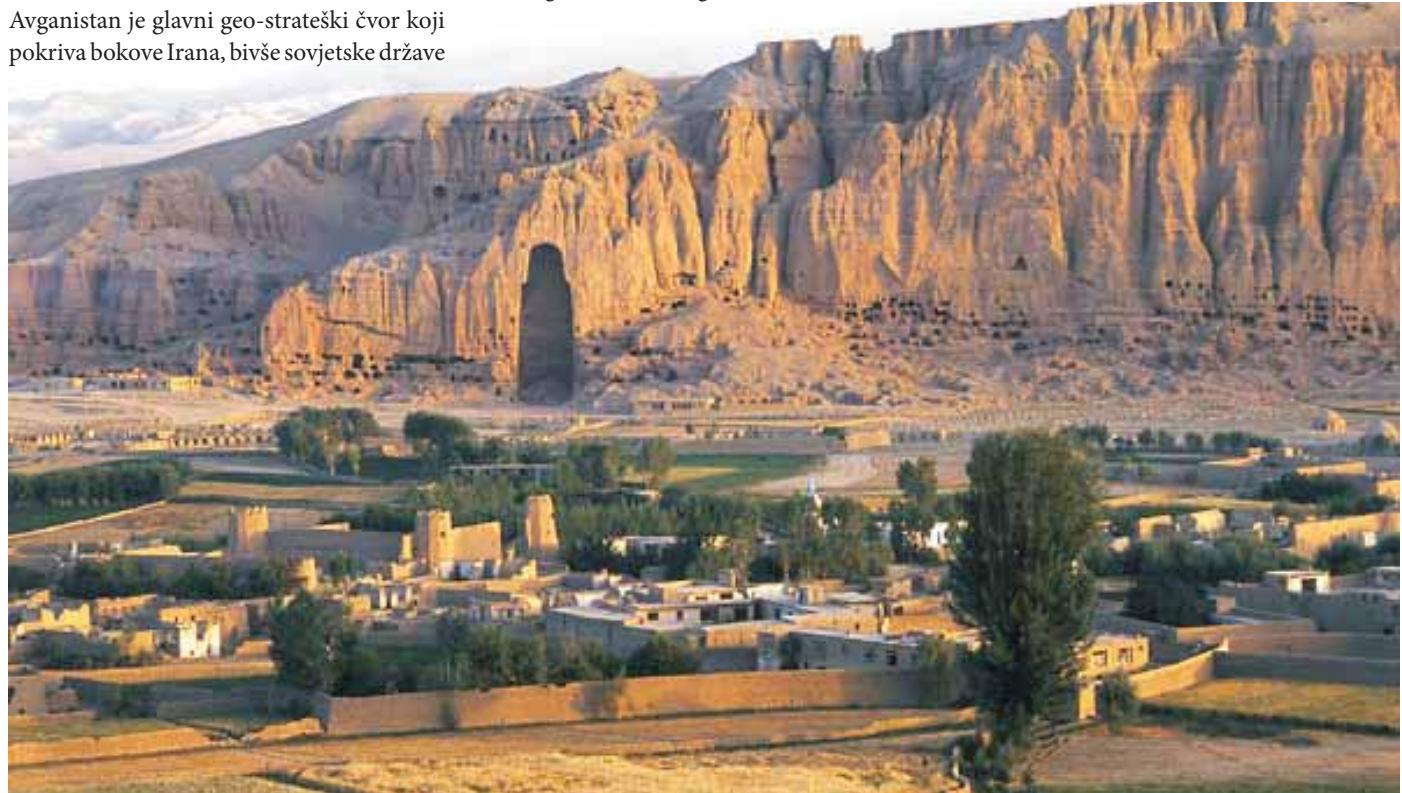
i Kinu, zbog čega je i dobio naziv "raskršće Centralne Azije". Zahvaljući tome, spoljni pritisci, napadi i unutrašnji prevrati aktuelni su još od vremena Persijanaca, ali ga je zbog nepristupačnog planinskog terena bilo teško osvojiti i nad njim zadržati vlast. Kao rezultat nebrojenih migracija i invazija, danas ga čini veliki broj različitih nacionalnosti, tako da u okviru sadašnjih granica broji najmanje desetak većih etničkih grupa.

Avganistan je formalno stekao nezavisnost od Velike Britanije 1919. godine, u čemu im je pomogla sovjetska država. To je bio temelj prilično dobrih odnosa između Avganistana i SSSR-a u narednih nekoliko decenija.

Sovjetski Savez, međutim, pokreće invaziju na Avganistan 1979. godine, nakon sukoba

koji su započeli u toj zemlji. Sovjetsko-avganistski rat je bio devetogodišnji rat između Sovjeta, koji je podržavao vladu, i anti-sovjetskih snaga koji su se borili protiv avganistske marksističke vlade, a koji su dobijali pomoć iz mnogih zemalja, uključujući SAD i Pakistan. Nakon međunarodnih pritisaka, učestalih napada mudžahedina i gubitka oko 15 hiljada vojnika, SSSR se povlači deset godina kasnije.

Nakon odlaska sovjetskih snaga, jedan broj avganistskih frakcija nastavio je borbu oko preuzimanja kontrole u državi. Pojava talibana (sunitsko-islamski fundamentalisti), do tada nepoznate frakcije mudžahedina koja sebe naziva vjerskim učenicima, vezuje se za 1994. godinu. Cilj je bio stvaranje te-

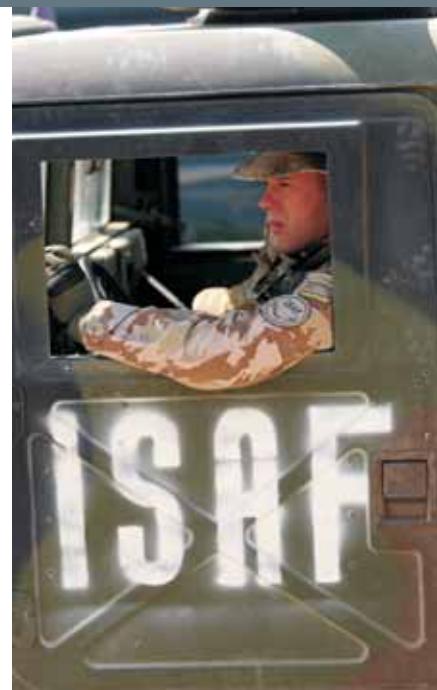

okratske države, bazirane na njihovoj interpretaciji Kurana. Ubrzo započinju dejstva iz susjednog Pakistana u smjeru Kabula, a time i avganistski građanski rat. Talibani postižu brze uspjehe u borbi čiji je cilj uspostavljanje krutog islamskog zakona u zemlji. U septembru 1996. zauzimaju Kabul i građanima nameću islamski fundamentalistički poredak. Islamski zakon je u značajnoj mjeri ograničavao žene, a učinjen je i veliki napor da se u uguše svi znaci sekularnog ili zapadnog uticaja. Zemlja postalaje politički i diplomatski izolovana. Talibani se udružuju sa Al Kaidom, osnovanom od strane arapskih mudžahedinskih dobrovoljaca, koji su se 80-tih godina u Avganistanu borili protiv sovjetske vlasti. Uz njihovu pomoć, 2001. godine izvršavaju atentat na vođu protitalibanskog saveza, poznatog pod nazivom Sjeverna Alijansa, i time su uspjeli da pobijede jedinog preostalog protivnika u zemlji. Odgovor SAD na napad od 11. septembra 2001. godine predstavlja početak tzv. rata protiv terorizma i dalji nastavak borbi. Uz pomoć opozicione Sjeverne Alijanse uspjele su da sruše talibanski režim i da istjeraju većinu terorista iz zemlje, a oni preostali bježe u planine na jugu i pokreću tih i gerilski rat.

Snage ISAF su u Avganistanu prisutne od decembra 2001. godine i predstavljaju prvu i najveću misiju NATO van evropskog kontinenta. Misija ISAF najprije je bila ograničena na Kabul, ali je Savjet bezbjednosti UN oktobra 2003. dao dozvolu da se operacija proširi i na ostale dijelove države, tako da su NATO trupe danas prisutne na cijeloj teritoriji Avganistana. Broj trupa se tokom vremena povećao na 55 100 vojnika iz 41 države, sa početnih 5 000, koliko je ih je bilo

prisutno u Kabulu. Pomoć snagama ISAF pruža Avganistska nacionalna armija, koja je postala profesionalna, dobro obučena i opremljena i kao takva spremna da daje doprinos u uspostavljanju stabilnosti u državi. O upravljanju i koordinisanju misijom odlučuje Sjeveroatlatski savjet, a do sada su na njenom čelu bili generali iz Njemačke, Bitanije, Kanade, Turske, Italije i SAD. Iako im je dostupan širok spektar oružanja i opreme, vojni analitičari ističu da mogu postojati poteškoće u njihovom potpunom iskorišćavanju zato što se sukobi sa talibanima često odvijaju na zabačenim i nepristupačnim terenima. Najveći dio snaga je skoncertisan u istočnim i južnim dijelovima zemlje, naročito u provincijama Helmad i Kandahar. Na osnovu izvještaja NATO, 60 odsto teritorije danas je relativno stabilno, dok incidente u južnim i u istočnim dijelovima zemlje izazivaju oponenti avganistskog razvoja, uključujući talibanske ekstremiste, lokalne narko bosove i ostale protivnike avganistskih vlasti.

Ekonomija Avganistana se u značajnoj mjeri oporavila od pada talibana 2001. godine, ali još predstavlja jednu od najsiromašnijih zemalja na svijetu. Farmeri i nomadi čine oko tri četvrtine populacije, iako je samo 12 odsto teritorije obradivo. Porasla je trgovinska razmjena sa kjučnim ekonomskim partnerima regionala - Pakistanom, Kinom i Iranom, a sujsjedne države su pružile pomoć u ponovnoj izgradnji infrastrukture. Međutim, proizvodnja droge je još primamljiva djelatnost za pojedina domaćinstva iz ruralnih područja i predstavlja 95 odsto svjetske proizvodnje opijuma. Trgovina drogom negativno utiče na razvoj ključnih oblasti kao što su

bezbjednost, državna uprava, ekonomski razvoj, i sve više, zdravlje. Novim Ustavom, koji je postavio temelje za novu i demokratsku vladu, predviđena su ista prava i dužnosti muškaraca i žena pred zakonom. Na prvim, direktinim izborima za predsjednika, 2004. godine, pobijedio je Hamid Karzai.

Iako bezbjednosna situacija još nije na zavidnom nivou, zabilježen je napredak u oblasti rekonstrukcije i razvoja (izgradnja infrastrukture, škola, bolnica), a značajna je i podrška koja se pruža domaćim vlastima u jačanju svog uticaja, kako na lokalnom, tako i na nacionalnom nivou.

Međunarodna zajednica nikad nigdje nije bila toliko prisutna, koliko danas u Avganistanu, kroz angažovanje NATO misije ISAF. Njen je zadatak da se suzbije terorizam u toj zemlji, prije svega, kroz napore da se legalnoj vlasti Avganistana pomogne da ojača i proširi svoj uticaj. Cilj, je takođe, da se pruži podrška ekonomskom prosperitetu, a jedan od ključnih ciljeva ISAF je i smanjenje broja civilnih žrtava. Stoga je ISAF uspostavio partnerski odnos sa Avganistskim nacionalnim bezbjednosnim snagama. U realizaciji zadataka međunarodne mirovne misije, kako ističu predstavnici NATO, mnogo se vodi računa o poštovanju religije i kulture avganistskog naroda.

Irena Radoman

Konkurs za vojne akademije u SAD

Prijavila se 54 kandidata

**U aprilu će se znati ko ide.
Sve više djevojaka žele da rade u vojsci**

Ministarstvo odbrane Sjedinjenih Američkih Država, u saradnji sa Ministarstvom odbrane Crne Gore raspisalo je konkurs za prijem kandidata za školovanje na United States Military Academy West Point, New York i United States Naval Academy Annapolis, Maryland. Sjedinjene Američke Države su omogućile besplatno školovanje za 11 crnogorskih mladića i djevojaka, šest na Vojnoj akademiji (KOV) u Vestpointu i pet na Pomorskoj akademiji u Anapolisu.

Načelnik Odjeljenja za ljudske resurse Generalštaba Vojske Crne Gore pukovnik Čedomir Marinović je obišao 24 škole, radi prezentacije konkursa i tom prilikom razgovarao sa maturantima koji su bili zainteresovani da apliciraju za vojne akademije ili su pak bili radoznali da saznaaju šta se dešava u vojci, kakve mogućnosti pruža vojni poziv. U tri srednje škole prezentaciju je držao i američki major Dejvid Nič.

„Ovo je najbolji način da se animiraju mlađi ljudi, ne samo za aplikaciju za vojne akademije, nego i za regrutaciju budućih predstavnika Vojske Crne Gore i Ministarstva odbrane. Naišli smo na jedno veliko interesovanje iz većine škola, posebno na sjeveru Crne Gore,“ istakao je pukovnik Marinović.

Na konkurs su se prijavila 54 kandidata, dok je njih 48 pristupilo testiranju iz eng-

leskog jezika koje je vršeno kod nas. Testovi su bili po NATO standardima i slični su testovima instituta, ovlašćenog od NATO pakta za testiranje engleskog jezika. Odabran je 11 najuspješnijih kandidata koji su testirani od strane pomenutog instituta. Nakon toga slijedi intervju sa vojnim atašem SAD, kao i fizičke i psihološke provjere i ostalo. Do kraja aprila će se znati konačan broj kandidata koji ćeći u SAD, na ove vojne akademije

„Ono što me posebno raduje jeste da smo stvorili jednu dobру bazu podataka o ljudima koji su zainteresovani da se školuju i da rade u vojsci. Sa svih 54 kandidata mi ćemo ostati u kontaktu, jer nam se već ove godine otvaraju mogućnosti za slanje pet - šest kandidata na vojne akademije u Grčkoj, pet kandidata ove i naredne godine na vojne akademije Savezne Republike Njemačke, vjerujem Austrije i još nekim zemljama. Tako da mi sada znamo otprilike koji su to kandidati koji bi mogli aplicirati za te škole“, rekao je Marinović.

Posebnu pažnju zavređuje to da je za vojne akademije aplicirao značajan broj djevojaka. U Vojsci Crne Gore je malo žena, svega oko jedan odsto. Taj procenat se u NATO zemljama kreće oko deset odsto. Pukovnik Marinović je kazao da će predstavnici VCG nastaviti da posjećuju srednje škole i fakultete, pa i osnovne škole da bi se đacima i

studentima približila Vojska, da bi se zainteresovali za njen rad i učinili znatiteljnim. Mladima treba objasniti da je vojska mjesto gdje oni mogu da nađu zaposlenje, da vojska više nije mjesto gdje oni samo služe, već da mogu da uspješno grade svoju karijeru, budućnost. Na akademije se prima 60 kandidata iz 172 zemlje svijeta i naši kandidati će ravnopravno učestvovati sa svim prijavljenim kandidatima.

Pukovnik Martinović je izrazio posebnu zahvalnost Ministarstvu prosvjete i nauke koje je pomoglo relizaciju promocije konkursa.

Sanja Dajević

Najuspješniji kandidati na prvom testu:

1. **Kotlaja Ivana** (West Point)
2. **Pešić Gordana** (West Point)
3. **Dubljević Miloš** (West Point)
4. **Asanović Simo** (West Point)
5. **Golović Roberto** (Naval Academy)
6. **Vučinić Milutin** (Naval Academy)
7. **Dašić Mladen** (Naval Academy)
8. **Bulić Ivan** (West Point)
9. **Vujičić Rajko** (Naval Academy)
10. **Mićović Marija** (West Point)
11. **Ivanović Srđan** (Naval Academy)

**AMBASADOR MAĐARSKE OBEĆAVA SVU NEOPHODNU POMOĆ
U PROCESU PRIDRUŽIVANJA CRNE GORE SJEVEROATLANTSKOJ ALIJANSI**

GLAVNO ORUŽJE NATO-A JE DIPLOMATIJA

Ambasador Mađarske u Podgorici Zoltan Šomodi rekao je da njegova zemlja, sa velikim brojem država članica NATO-a, podržava proces pristupanja Crne Gore Sjevernoatlantskoj alijansi i da je spremna da pruži svu neophodnu pomoć u ostvarivanju tog cilja. On je, međutim, u intervjuu za "Partner", kazao da crnogorske zvaničnike na tom putu očekuje još puno posla, te da će se prava kompleksnost tog pitanja pokazati kada, osim svoje javnosti, budu morali i države članice da ubijede da NATO Crnoj Gori otvorit svoja vrata.

Vaša Ambasada od nedavno je kontakt point, odnosno veza između Crne Gore i NATO-a. Šta to konkretno znači i kakvu ćeće ulogu imati u tam poslu?

Od ranih devedesetih NATO je razvio mrežu ambasada za kontakt (CPE), kako bi podržao aktivnosti partnerstva i javne diplomatijske Alijanse u zemljama koje su članice Evroatlantskog savjeta za partnerstvo, Partnerstva za mir, Mideranskog dijaloga i Istanbulske inicijative o saradnji. CPE nijesu diplomatske misije NATO u zemlji domaćinu. Međutim one imaju važnu ulogu u distribuciji informacija o Alijansi. CPE identificuju ključne donosioce odluka, kreatore javnog mnjenja i prilike za javnu diplomaciju unutar zemlje i koordiniraju sa Odjeljenjem NATO-a za javnu diplomaciju u vezi sa aktivnostima u zemlji domaćina. CPE takođe obavještavaju pojedince u zemlji domaćinu o tome kako da apliciraju za stipendije i naučne programe u NATO, pružaju savjete štabu u vezi sa raznim predlozima projekata, kao i o nizu pitanja u vezi sa Alijansom unutar zemlje domaćina, poput političkih rasprava, debata, zabrinutosti i promjena u javnom mnjenju. CPE pruža i pomoć prilikom posjeta generalnog sekretara i međunarodnog osoblja.

Prema mojim informacijama podrška javnog mnjenja ulasku u NATO u Vašoj zemlji kretala se od oko 40 odsto početkom 1996, kada je počela kampanja, do preko 80 odsto kada je, 1997. godine raspisan referendum. Kako to komentarišete i šta je najviše uticalo da tamošnja javnost promijeni mišljenje?

Šesnaestog novembra 1997. godine Mađarska je glasala na referendumu, odgovarajući na pitanje Da li želite da Mađarska osigura svoju bezbjednost pridruživanjem NATO-u? 85 odsto onih koji su glasali, odnosno 49,25 odsto ukupnog biračkog tijela odgovorilo je potvrđno. Razlozi koji su doveli do ovih rezultata leže u kampanji koju je vodila Vlada. Cilj je bio da se prikaže jasna slika o ulozi NATO i politici koju predstavlja Alijansa. Najveći razlog, koji je uticao na javno mnjenje bilo je raspoloženje javnosti u posthladnoratovskom periodu u novoj eri relativne bezbjednosti, čiji je kontrast bio tadašnji rat u Bosni i Hercegovini, u blizini mađarskih granica. Opšta potreba za bezbjednošću prema tome bila je sve veća među sta-

novništvom. NATO je predstavljao pravi odgovor.

Koje su prednosti članstva u Sjevernoatlantskom savezu? Da li je to „samo“ pitanje bezbjednosti ili ima i drugih benefita?

NATO nije samo vojni savez. NATO je politička i vojna alijansa. Njegov primarni cilj je da očuva bezbjednost njegovih članica. U širem smislu, koristi od pridruživanja NATO-u mogu se mjeriti percepcijom spoljnog svijeta prema državama članicima. Zemlje koje imaju pristup NATO-u dokazale su da posjeduju zajedničke demokratske norme i vrijednosti sa ostatom država članica. Da bi pojednostavili ovu sliku, članstvo u NATO-u može se gledati i kao članstvo u elitnom klubu. Ovaj klub uživa određeni ugled od ostatka spoljne zajednice i zbog vrline u vezi sa zajedničkim uvjerenjima, jer članice ovog kluba zajedno mogu djelovati puno efikasnije nego same. Međutim, članstvo nije besplatno. Oni koji žele da to postanu moraju da po-

kažu da posjeduju neophodne kvalifikacije, uvjerenja i stalne vrijednosti koje dijele članice tog kluba. Postati član NATO znači veći bezbjednosni rejting u svim aspektima, bilo to u vojnom, ekonomskom ili političkom smislu. Povjerenje prema novoj članici se podiže i manifestuje većim privlivom stranih investicija. Prava korist ipak neće početi nakon punopravnog članstva, već mnogo ranije, tokom procesa pristupanja, kada nova reformska politika postepeno ostvaruju efekte i počinje da pokazuje pozitivan uticaj na društvo, ekonomiju i percepciju od drugih zemalja.

Mislite li da su građani u Crnoj Gori dovoljno upoznati sa prednostima ulaska u takozvani „nepobjedivi klub“?

To nije pitanje „nepobjedivosti“. Članice Alijanse su zemlje čiji suverenitet pripada građanima. Vlade su demokratski izabrane i postoji jasno definisana podijeljenost između grana vlasti koje dobro funkcionišu i međusobno se kontrolisu. Fabrike, kuće, ljudska bića nijesu nepobjedivi, niti je vojna oprema koju koristi NATO nepobje-

UČESTVOVANJEM U MISIJAMA MOŽETE BITI PONOSNI

Crna Gora je nedavno donijela Zakon koji omogućava ušešće vojnicima u mirovnim misijama. Vojnici iz Mađarske takođe su učestovali u misijama i prije članstva u Aliansi. Kakvo je iskustvo Vaše zemlje po tom pitanju i šta generalno mislite o tome?

Veoma je važno imati pravnu osnovu za učestovanje u misijama za podršku miru. Tim korakom Crna Gora pokazuje svoju istinsku posvećenost članstvu u Aliansi i dokazuje da je spremna da djeluje i pruža pomoć. Crnogorci mogu biti veoma ponosni na to. Učestovanjem u mirovnim operacijama NATO zemalja može steći veći nivo interoperabilnosti i jedinstvena iskustvostva. Sa druge strane, zemlje koje ulaze u međunarodne mirovne operacije uživaju veliko poštovanje od zemalja članica Alijanse i država koje nisu članice. Percepcija Mađarske, koja je u to vrijeme bila kandidat za NATO, značajno se poboljšala nakon učestovanja u misijama. Iskustvo i veze tada stečene umnogome su pomogle u reformskom procesu unutar mađarskih vojnih struktura.

diva. Međutim, nesavljadivost opstaje zahvaljujući uvjerenjima u norme i vrijednosti prema kojima društva koja čine stanovništvo članica NATO-a vode svoj svakodnevni život. Očigledno, ljudi u Crnoj Gori počeli su da uviđaju koristi od pridruživanja NATO-u. Partnerstvo za mir i CPE ne bi bili mogući da nema kritične mase među crnogrskim donosiocima odluka koji

prepoznaaju te pozitivne karakteristike. Konačna odluka o pridrživanju, međutim, biće ostavljena građanima, prema instrumentima definisanim u Ustavu. Ipak, do tada ima dosta toga da se uradi. Kolege u mađarskoj ambasadi u Podgorici, kao CPE, ovdje su da pruže podršku i informacije svima koji su zainteresovani u vezi sa NATO-om, PzM i MAP-om.

Kako ocjenjujete kampanju informisanja koju vodi crnogorska Vlada? Smatrati li, s obzirom da je Vaša zemlja prošla kroz to iskustvo, da bi trebalo nešto promjeniti?

Biti transparentan - preduslov za demokratiju - znači i biti dobro informisan od pouzdanih i različitih izvora. Kampanja o članstvu u NATO je veoma važna da bi se prenijele informacije onima koji imaju ograničeno znanje ili predrasude u vezi sa NATO-om. I u Mađarskoj je bila kampanja, međutim, međunarodni kontekst u to vrijeme, sa tekućim ratom blizu naših granica, dao je dodatnu polugu u korist članstvu u NATO.

Crnogorski premijer Milo Đukanović nedavno je predao zahtjev za Aktioni plan za članstvo-MAP. Koliko je Crna Gora do sada uradila na tom planu, koliko je, prema Vašem mišljenju, blizu, odnosno daleko od punopravnog članstva?

MAP je veoma važan korak, ali to je tek početak. Narednih mjeseci i godina Crna Gora će morati da progura dobro definisane reforme i usvoji nova pravila unutar civilnih i vojnih struktura. Kompleksnost pristupanja pokazaće se i kada Crna Gora, osim javnog mnjenja, bude morala da uveri i ostale članice Alijanse da joj otvore vrata. Mađarska zajedno sa velikom grupom članica podržava proces pristupanja Crne Gore i spremna

je da pruži svu neophodnu pomoć ka tom cilju. Najveći posao, međutim, tek očekuje Crnu Goru i njene lidere, koji ne treba da budu obeshrabreni zbog povremenih padova u tom procesu.

Dio javnosti se protivi ulasku u NATO i kao najčešći kontra argument pominje još svježe uspomene kada je NATO avijacija bombardovala neke ciljeve u tadašnjoj SR Jugoslaviji. Šta bi ste njima poručili?

Istinske svjetske tragedije događaju se kada se uništavaju ljudski životi, fabrike, saobraćajna infrastruktura, itd. Ovo su elementi na kojima danas počiva naš kompleksni međusobno povezani svijet. To je gubitak za sve. NATO je političko-vojna organizacija sa dobro definisanim setom pravila i procedura. Ipak, glavno oružje NATO-a ostaje diplomacija i rješavanje sporova mirnim putem. Sila se koristi samo kao posljednje sredstvo - kada je sve drugo propalo. Ovaj princip se garantuje konceptom demokratske vrline koji je prisutan u okviru svih NATO zemalja. Tužno je što je NATO u prošlosti morao da upotrijebi silu. Međutim, mora se jasno staviti da znanja da nijedan od vazdušnih napada nije bio protiv stanovništva ili naroda. NATO je vodio intervenciju protiv tadašnjeg lidera i njegove politike, koji ne samo da je prekršio međunarodno pravo, već i zakone koje je usvojila njegova baza. NATO intervencija pomogla je ljudima u regionu da narod ponovo stekne vlast i pronađe pravi put - put koji sada vodi zemlje u regionu, zajedno sa Crnom Gorom, prema EU i NATO, sa stabilnošću koju nikada nisu imale ranije.

Mihailo Danilović

VOJNO-MEDICINSKI CENTAR

Integracija vojnog saniteta u civilno zdravstvo

Vojno-medicinski centar je vojno-zdravstvena ustanova polikliničkog tipa namijenjena za zdravstvenu zaštitu i potrebe vojnog saniteta u VCG na teritoriji Crne Gore, na nivou primarne i sekundarne zdravstvene zaštite.

Primarnu zdravstvenu zaštitu realizuje preko Stanice opšte medicinske pomoći sa garnizonskim ambulantama u Nikšiću, Baru, Danilovgradu i Pljevljima, Stanice za vazduhoplovnu medicinu, Stanice za pomorsku medicinu i Stanice za preventivnu medicinsku zaštitu. Sekundarni nivo zdravstvene zaštite VMC ostvaruje preko specijalističkih kabinet, a realizuje i sistematske specijalističke pregledne profesionalnih pripadnika Vojske, pilota i kontrolora letenja civilnog vazduhoplovstva.

O vojnom sanitetu u sistemu crnogorskog zdravstva, funkcionisanju VMC-a i njegovim perspektivama razgovarali smo sa up-

ravnikom ove ustanove pukovnikom dr Predragom Marašem.

Govoreći o organizaciji ustanove dr Maraš je istakao da je poslednjim organizacijsko-formacijskim promjenama u VCG značajno smanjena i brojna veličina kadra u VMC, što je, kako navodi, bila neminovnost, jer je zakonskim rješenjima s početka 2008. godine sa zdravstvenog zbrinjavanja VMC-a „skinuto“ oko 12.000 vojnih penzionera, članova njihovih porodica i članova porodica profesionalnih pripadnika VCG.

„To je apsolutno zahtijevalo reorganizaciju i redukciju kadra, jer smo došli u situaciju da je prosjek od 50-80 pacijenata dnevno po ljekaru opšte prakse i 15-20 pacijenata po specijalisti u prethodnom periodu, sveden na desetak pacijenata u opštoj praksi i značajno manje po specijalisti. Vršeći redukciju kadra, posebno se vodilo računa o tome da VMC ne izgubi nivo,

oblik i obim medicinske pomoći koja se pruža licima na zdravstvenom zbrinjavanju. Radeći na ovom zadatku, mi smo očuvali organizacionu strukturu i nivo zdravstvenih usluga kroz primarnu i sekundarnu zdravstvenu zaštitu, ali smo smanjili brojnu veličinu za oko 35-40%“, objasnio je dr Maraš.

Vojni ljekari umjesto izabrani - trupni

Kada govori o reformi zdravstva u Crnoj Gori uopšte i mjestu i ulozi vojnog saniteta u tom sistemu, dr Maraš ističe da je u sklopu reforme bilo neminovno to uraditi i u vojnom zdravstvu, kao integralnom dijelu zdravstvenog zbrinjavanja u Crnoj Gori.

„Mi smo jedan do tada autonoman sistem integrisali u sistem crnogorskog zdravstva, uz zadržavanje specifičnosti realizacije zadataka iz domena vojnog saniteta“, ističe dr Maraš.

dr Predrag Maraš

Da bi se tokom integracije očuvala specifičnost vojnog saniteta, na inicijativu Ministarstva zdravlja i uz saglasnost MO, tokom prošle godine formirana je međuresorska komisija koja je imala zadatak da sačini pravilnik koji će bliže definisati upravo specifičnosti vojnog saniteta. Tako su vojni ljekari opšte prakse umjesto naziva „izabrani“ dobili naziv „trupni“, jer se suštinski bave ne samo primarnom zdravstvenom zaštitom profesionalnih pripadnika Vojske, nego ukupnom realizacijom vojnog saniteta u jedinici.

Jako važan segment u integriranju vojnog u civilno zdravstvo, a u sklopu ukupne reforme, jeste i to što su i naši ljekari kao i civilni dobili svoje barkodove i recepte, a uskoro se очekuje i ostala medicinska dokumentacija.

„Ovo je važno iz razloga što ćemo našim starješinama moći izdavati recepte sa barkodom, koji će važiti u svakoj apoteci u Crnoj Gori. Prethodnim sistemom mi smo praktično morali imati svoju apoteku, a njen postojanje u ovakvim uslovima je potpuno neracionalno“, navodi dr Maraš.

Saradnja sa drugim institucijama

VMC je uvijek imao izuzetno korektnu saradnju sa Kliničkim centrom CG, Ministarstvom zdravlja, Fondom zdravstva, Montefarmom i drugim ustanovama koje se bave zdravstvenim zbrinjavanjem.

Govoreći o toj saradnji dr Maraš navodi da je ona postala posebno vidljiva u trenucima kada su vojni penzioneri i ostala lica koja

više nemaju pravo zdravstvenog zbrinjavanja u VMC-u usmjereni na liječenje prema civilnim ustanovama. U tom smislu, na osnovu odluke Vlade CG potpisana je sporazum sa Ministarstvom zdravlja, koji su realizovali Dom zdravlja Podgorica i VMC. Na osnovu tog sporazuma, u sastav Doma zdravlja iz VMC-a su prešla tri ljekara, jedan pedijatar i tri medicinska tehničara i ustupljen im je prostor u VMC-u sa svom pripadajućom opremom koju je u tom trenutku VMC imao na raspolaganju. Navedeni ljekari su postali izabrani doktori vojnih penzionera i članova porodica i taj sistem i danas vrlo uspješno funkcioniše.

„Posebno se mora istaći ostvarena dugogodišnja saradnja sa Vojnom bolnicom „Melićine“ u smislu medicinskog zbrinjavanja i liječenja naših pacijenata, ali i podrške VMC-u u smislu nabavke najsvremenije medicinske opreme i aparata. Zahvaljujući tome, ali i uloženim sredstvima Vlade Crne Gore tokom 2007. i dijelom 2008. godine u iznosu od oko 250.000 eura, VMC je i danas, kao i do sada, prepoznatljiv po savremenoj opremi, ali i po visokostručnom kadru, školovanom uglavnom na Vojnomedicinskoj akademiji u Beogradu“, navodi dr Maraš.

Dijagnoza za jedan dan

Ključni segmenti rada VMC-a se realizuju kroz međusobnu isprepletanost i uvezanost dvije grupe zadataka, iz domena vojnog saniteta i iz domena medicinskog liječenja i zbrinjavanja.

Dr Maraš je naglasio da je u okviru vojnog saniteta tokom 2008. godine 19 medicinskih radnika provelo u terenskim uslovima 1.654 dana, što znači da su svakoga dana 2,5-3 ljekara i 3,5-4 medicinska tehničara proveli van ustanove angažovani na specifičnim zadacima vojnih jedinica. Ovo je osnovni razlog zbog koga je bilo značajno, u okviru integrisanja vojnog zdravstva u zdravstveni sistem CG, uvažiti, ispoštovati i očuvati njegove specifičnosti.

Tokom 2008. godine u VMC-u je izvršeno oko 20.000 pregleda i urađeno oko 63.000 dijagnostičkih metoda i intervencija. Obrazlažući ove podatke, dr Maraš objašnjava da je dijagnostička cifra visoka iz prostog razloga što je VMC specifična ustanova u medicinskom smislu, jer je ambulantno-polikliničkog tipa, što znači da ima gotovo sve specijalističke kabinete namijenjene za brzu, tačnu i sigurnu dijagnostiku.

„Pored toga“, dodaje on, „za razliku od većine medicinskih ustanova u Crnoj Gori u VMC-u postoji mogućnost da se za jedan dan završe sve potrebne radnje u smislu dijagnosticiranja bolesti pacijenta. VMC gotovo sve pregledane pacijente zbrinjava na svom nivou, a vrlo mali procenat oko četiri do šest odsto bude upućen u civilne zdravstvene ustanove.

Pored kabineta sa širokom paletom dijagnostike, VMC raspolaže i moderno opremljenom biohemiskom laboatorijom sa najsvremenijim aparatima tipa biohemiskog analizatora, imunološkog auto analajzera i hematološkog analizatora, uz manje labo-

ratorijske aparate vezane za dijagnostiku poremećaja koagulacije.

Za sad bez civilnih pacijenata

Uz modernu i sofisticiranu opremu, i visoku stručnost kadra, VMC ima mogućnost da pruža medicinske usluge i da se na njega „medicinski osline“ svi pripadnici snaga bezbjednosti CG, prvenstveno u smislu ocjena sposobnosti za službu.

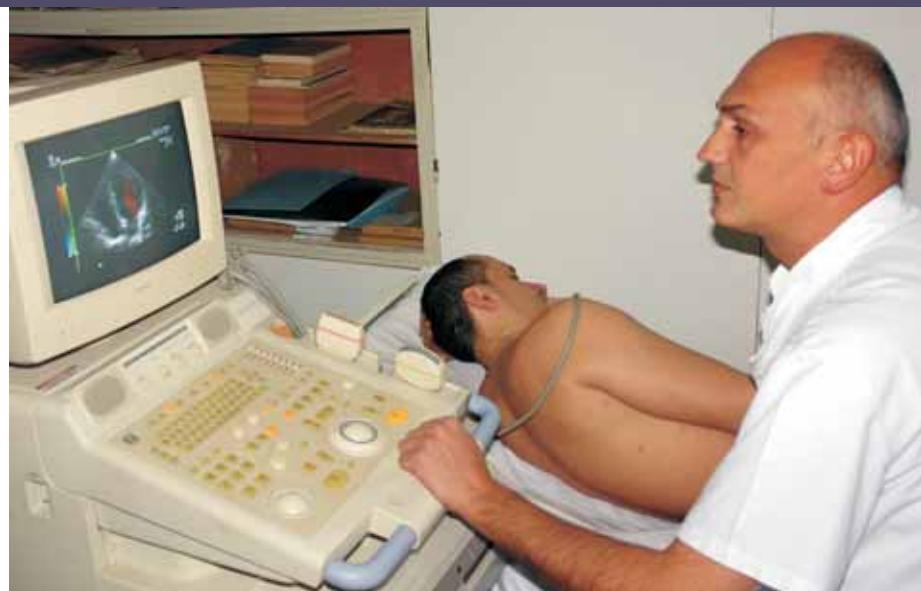
Mogućnost korišćenja usluga VMC-a od strane civilnih osiguranika za sada ne postoji, ali i tu postoji perspektiva, čime bi se, s obzirom na raspoloživi kadar i opremu, rasertetio Klinički centar.

VMC i danas obraća izuzetno veliku pažnju edukaciji kadra, što pokazuje i podatak da je u posljednjih nekoliko godina osam ljekara završilo razne specijalizacije i subspecijalizacije, a u naučnom smislu dva ljekara su završila magistraturu i jedan je magistrant.

Osim edukacije samog medicinskog kadra VMC-a, ulažu se značajni napor na ospozobljavanju ostalih pripadnika vojske u realizaciji osnovnih zadataka vojnog saniteta. U tom cilju tokom 2008. godine realizovan je osnovni sanitetski kurs sa pripadnicima jedinice koja se priprema za učešće u mirovnim misijama, kurs bolničara sa 10 pripadnika VCG i kurs hiperbarične podvodne medicine, tokom kojeg je ospozobljeno 11 pripadnika mornarice (3 ljekara, 6 bolničara i 2 podoficira iz pomorskog odreda)

Saradnja sa sanitetskim službama u regionu i partnerima

S obzirom na tendencije i odluke o integriranju Crne Gore i njenog sistema odbrane

u evropske i evroatlantske strukture i obaveze koje je Crna Gora u tom smislu preuzeila, VMC je uspostavio neposrednu saradnju sa sanitetskim službama Vojske Srbije i Vojske Makedonije. U sklopu Američko-jadranske inicijative, a u cilju dostizanja interoperabilnosti vojski regiona sa NATO standardima i priprema za učešće našeg medicinskog tima u misiji ISAF u Avganistanu, u Skoplju je krajem prošle godine izvedena zajednička obuka medicinskog osoblja iz Crne Gore, Hrvatske, Makedonije i Albanije.

„Pored toga, učestvovali smo u ulozi posmatrača na vježbi medicinskih timova u Splitu, a učestvovali smo i na preliminarnim konferencijama za pripremu jedne takve vježbe u 2009. godini, gdje smo kandidovali jedan naš medicinski tim u ulozi izvođača. To će biti prilika da se upoznamo sa NATO standardima medicinske opreme i procedurama u izvršavanju zadataka“, kaže dr Maraš.

VMC priprema medicinski tim koji će tokom ove godine učestvovati u misiji ISAF u Avganistanu. Zadatak na koji se upućuju je poznat. Naš tim će biti angažovan na zadatacima primarnog medicinskog zbrinjavanja u lakoj poljskoj bolnici na aerodromu u Kabulu i neće imati angažovanja van okvira bolnice. To su uslovi u kojima im je obezbjedjena apsolutna bezbjednost i mogućnost uspešnog izvršavanja svih postavljenih zadataka, kao i dostojnog reprezentovanja Vojske Crne Gore, njenog saniteta i naravno države Crne Gore.

„Kadrovska profil i opremljenost VMC-a savremenom medicinskom opremom su pretpostavka da VMC ima svoje mjesto, kako u Vojsci, tako i u strukturi ukupnog crnogorskog zdravstva i ima dobru perspektivu“, zaključio je upravnik VMC-a, pukovnik dr Maraš.

ppk. Marinko M. Slomo

Izrael / Palestina

vijek netrpeljivosti i sukoba

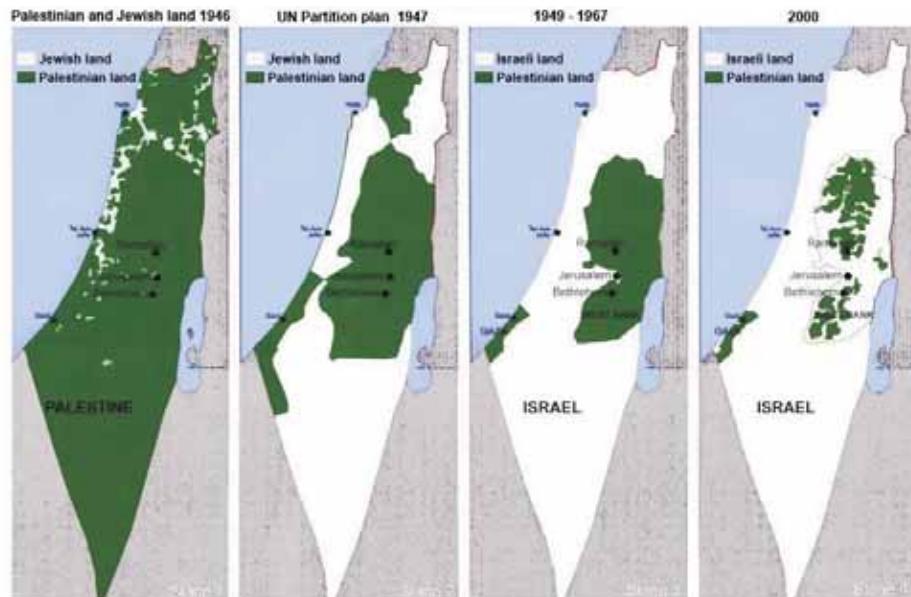
Poslije tronodjeljnih izraelsko-palestinskih borbi, uz intenzivnu diplomatsku aktivnost proglašeno je primirje. U izraelskoj ofanzivi na pojas Gaze, prema poslednjim informacijama, poginulo je najmanje 1.300 Palestinaca, a oko 4.700 ih je ranjeno, dok je na izraelskoj strani ubijeno trinaest vojnika i civila. Izraelski premijer Ehud Olmert izjavio je da će oružane snage njegove zemlje napustiti pojas Gaze. Militantni palestinski pokret Hamas, takođe, objavio je da obustavlja napade iz Gaze na gradove na jugu Izraela.

Evropski lideri koji su boravili na Bliskom istoku, njemački kancelar Angela Merkel, francuski predsjednik Nikola Sarkozy i britanski premijer Gordon Braun - tražili su od Izraela da pod hitno otvori granične prelaze prema pojasu Gaze, kako bi tamošnjem stanovništvu bila upućena humanitarna pomoć.

Delegacija EU je ukazala da prekid sukoba otvara mogućnost za pokretanje pregovora o trajnom miru između Izraela i Palestinaca, kroz formiranje nezavisne palestinske države koju bi činili pojas Gaze i Zapadna obala Jordana.

Izraelsko - palestinski konflikt traje, tako reći, od prvih talasa doseljavanja Jevreja u Palestinu, s kraja 19. vijeka. Od tada se Jevreji i Arapi otinjavaju o istu zemlju, jedni druge progone i ubijaju. Druge zemlje su pokušavale da ih pomire, nekad principijelno, ali, nerijetko, i favorizujući jednu od sukobljenih strana, zavisno od prioriteta njihovih nacionalnih interesa.

Prema hronologiji arapsko-izraelskog sukoba, sve je počelo 1881. godine, prvim protjerivanjem Jevreja iz Rusije. Usljedila je, zatim, prva imigracija 30 000 Jevreja iz Istočne Evrope u Palestinu, da bi 1886. godine Teodor Hercl objavio „Jevrejsku državu”, a godinu dana kasnije osnovao politički pokret Cionizam, sa zahtjevom za Iz-

raelom kao sekularnom državom. Na mirovnoj konferenciji 1919. godine postignut je sporazum između Jevreja i Arapa, po kome bi Jevreji za svoj „nacionalni dom” dobili Palestinu, a Arapi zemlju od Iraka do Jemena. Britanija je 1920. godine dobila mandat nad Palestinom, s ciljem ohrabrenjanja naseljavanja Jevreja u toj zemlji, a dvije godine kasnije Liga naroda je potvrdila taj mandat. Tada je proglašena Transjordanija, na prostoru istočno od rijeke Jordan. Godine 1929. došlo je do masakra i protjerivanja Jevreja iz Hebrona, Jerusalima, Jafe i Safeda. U arapskoj pobuni u Palestini od 1933. do 1939. godine ubijeno je 500 Jevreja i zatražen je prestanak jevrejske migracije u Palestinu. Poslije Drugog svjetskog rata, 1945. godine, došlo je do ilegalnog useljavanja Jevreja koji su preživjeli holokaust u Evropi u Palestinu, a 1947. godine UN su izglasale Deklaraciju o podjeli Palestine na jevrejsku i arapsku državu. Prvi rat za nezavisnost Izraela dogodio se od 1948. do 1949. godine, kada je bilo više od 700.000 arapskih izbjeglica. Tih godina se dogodilo i protjerivanje više od 800 000 Jevreja iz arapskih zemalja, a većina su pobegli u Izrael. Pales-

tinski radikalizam najavljen je 1951. godine, pojavom Jasera Arafata. Veći izaelsko-arapski sukob dogodio se 1956. godine. Novi, šestodnevni rat, izbio je 1967. godine, a od 70-tih godina Palestinska oslobođilačka organizacija počinje sa terorističkim napadima na izraelske ciljeve. I nakon toga uslijedili su sukobi, trvanja, terorističke akcije, a bilo je i mirovnih sporazuma, od kojih je najvažniji sporazum iz Oslo 1993. godine kojim je palestinskim izbjeglicama dato pravo na povratak. Godine 1994. Izraelci Jicak Rabin i Šimon Perez i Palestinac Jaser Arafat dobili su Nobelovu nagradu za mir, jer su postigli mirovni sporazum. Dva lidera - izraelski premijer Jicak Rabin i egiptski predsjednik Anvar el Sadat bili su žrtve nesaglasnosti zbog njihovih mirovnih npora i dogovora.

Sadašnje, tek dogovorenno, primirje jedno je u čitavom nizu takvih poteza koji su pratili izraelsko-arapski konflikt u prošlosti. Kako će trajati, potpuno je neizvjesno. Spirala oružanih sukoba mogla bi ponovo da se nastavi. Dokle- to, niko, ne zna.

Z. Minevska

Tojotin Mega kruzer

- moćni terenac za sve puteve

Tojota mega kruzer jedan je od najcijenjenijih terenaca, čija je proizvodnja otpočela 1995. godine. Od 2002. godine proizvodi se isključivo za vojne potrebe.

Mega kruzer je sa značajnim izborom moćnih agregata koji ga pokreću, od benzinskih verzija različite snage do dizela sa osam cilindara, sa direktnim ubrizgavanjem i turbo punjačem, radne zapremine 4461 cm^3 i snage motora 286 KS.

Da je uisitina „mega“, pored snažnih agregata, pokazuju i dimenzije, jer se dužina vozila kreće i do 5090 mm, visina 2075 mm, širina 2050 mm, dok teži od 2900 - 3830 kg. Klirens od 420 mm garantuje da pod automobila, vozeći preko rupa ili prepreka u prirodi, neće dohvati tlo.

Najčešće je opremljen automatskom mjenjačkom kutijom sa pet stepena prenosa naprijed i jednim unazad.

Mega kruzer je, prije svega, pravo voj-

no terensko vozilo. Ovaj automobil može da savlada uspon pod nagibom od čak 42 stepena dok svalađuje vodenu prepreku dubine 700 mm.

Nove napredne tehnologije, uključuju Cranjl Control System, koji pri spuštanju i penjanju po kamenitom terenu čini da je dovoljno da na dugme podesimo brzinu penjanja i spuštanja. Tu je i sistem za automatsko podešavanje visine od tla.

Mega kruzer je izrađen od čeličnih panela. Ima dupli pod koji omogućava zaštitu od mina tipa DM 51, dok prozori imaju okvire sa preklopom za zaštitu od projektila i gelera.

Achleitner Survivor

Austrijska firma Achleitner predstavila je novo oklopno borbeno vozilo (ACV) „Survivor II PMV“, sa poboljšanom zaštitom.

Predstavnici Achleitner kompanije navode da se razvoj „Survivora II PMV“ realizuje na osnovu iskustava iz učešća austrijskih jedinica u borbama u Iraku i Avganistanu.

Osnovna varijanta „Survivora II PMV“ ima prostor za transport 9 osoba. Oklop je modularan, sa zaštitom jednakoj NATO standardu nivo 3 A / B, sa mogućnošću podizanja na zaštitni nivo 3. Proizvođač nudi razne varijante ACV-a: patrolnog, ambulantnog i transportnog vozila.

„Survivor II PMV“ težak je 7 tona, a kapacitet mu je 4 tone. Ima pogon na sva četiri točka, a siguran je u visokorizičnim misijama i borbenim dejstvima.

ppk. Marinko M. Slomo

Odlikan američki major

Na osnovu Ukaza Predsjednika Crne Gore Filipa Vučanovića, ministar odbrane Boro Vučinić uručio je državno odlikovanje Medalju za zasluge i vojnom atašeu Sjedinjenih Američkih Država majoru Dejvidu Niču.

Odlikanje je dodijeljeno za posebne zasluge u razvijanju prijateljskih odnosa između Sjedinjenih Američkih Država i Crne Gore, a uoči završetaka njegove vojno-diplomske dužnosti u Crnoj Gori.

Major Nič je zahvalio predsjedniku Vučanoviću na izuzetnoj počasti koja mu je ukazana.

„Siguran sam da će odlično partnerstvo između naših vojnih snaga i naših država nastaviti da se razvija i u budućnosti”, kazao je major Nič.

NATO pozitivno ocijenio informisanje javnosti

Četvrti ekspertske sastanak Intenziviranog dijaloga između Crne Gore i NATO održan je u Briselu, posvećen implementaciji Komunikacione strategije o evroatlantskim integracijama i razmatranju svih aspekata informisanja crnogorske javnosti o tom procesu.

Visoki predstavnici NATO pozitivno su ocijenili aktivnosti Crne Gore u oblasti informisanja javnosti o evroatlantskim integracijama.

Ministar Boro Vučinić primio ambasadora Italije Gabriela Meućija

Ministar odbrane Boro Vučinić primio je ambasadora Italije Gabriela Meućija, uoči njegovog odlaska iz Crne Gore.

Vučinić je izrazio zahvalnost na dosadašnjoj izuzetno dobroj saradnji i doprinosu koji je Meuć dao jačanju sveukupnih odnosa dviju zemalja. Ocijenio je da je za Crnu Goru, saradnja sa Italijom od velikog značaja i da njena podrška može doprinjeti bržem uključivanju Crne Gore u punopravno članstvo u NATO. Ministar je ocijenio važnim integraciju regionala u sistem kolektivne bezbjednosti.

Meuć je izrazio veliko zadovoljstvo uspješnom saradnjom i naglasio da će njegova država nastaviti da podržava napore Crne Gore na putu evroatlantskih integracija. Ambasador se saglasio sa ocjenom da sve zemlje regionala treba da postanu dio sistema kolektivne bezbjednosti.

Direktorica NDI u posjeti Ministarstvu odbrane

Ministar odbrane Boro Vučinić primio je predstavnike Nacionalnog demokratskog instituta (NDI) iz Vašingtona, na čelu sa direktoricom kancelarije u Podgorici Lizom Meklejn.

Na sastanku je bilo riječi o implementaciji projekta “Procjena sistema upravljanja u Crnoj Gori”, koji NDI realizuje u saradnji sa UNDP.

Vučinić je upoznao sagovornike sa postignutim rezultatima u radu Ministarstva odbrane i Vojske Crne Gore. Naglasio je da je transparentnost u radu Ministarstva doprinjela kvalitetnoj saradnji sa parlamentom. Ministar odbrane je istakao da Ministarstvo dobro sarađuje sa medijima i nevladnim organizacijama.

Direktorica NDI pohvalila je međusobnu saradnju Ministarstva odbrane i Skupštine, ističući da takav odnos može služiti kao primjer ostalim državnim institucijama.

Mađarska će pomoći Crnoj Gori

Ministar odbrane Boro Vučinić primio je državnog sekretara Ministarstva inostranih poslova Mađarske Gabora Scentivanja, a sastanku je prisustvovao ambasador Mađarske u Crnoj Gori Zoltan Šomodi.

Vučinić je izrazio zadovoljstvo što će Crna Gora na putu evroatlantskih integracija imati podršku Mađarske kroz njenu ulogu kontakt zemlje za NATO. Ministar je iskazao jasnu odlučnost Crne Gore da ubrzano nastavi na putu evroatlantskih integracija sa ciljem što skorijeg dobijanja Akcionog plana za članstvo (MAP).

Scentivani je izrazio uvjerenje da će njegova zemlja, tokom narednog dvo-godišnjeg perioda u kojem će biti kontakt-zemlja za NATO, pomoći Crnoj Gori u ispunjenju njenih ciljeva na putu ka članstvu u Aljansi.

Vojna psihologija

PSIHOLOŠKE PRIPREME ZA MIROVNE OPERACIJE

Psihološke pripreme sastavni su dio ukupnih priprema za upućivanje u međunarodnu mirovnu operaciju. One se sprovode od samog početka, počev od odabira kandidata za misiju, traju tokom cijele obuke, a nastavljaju se i po povratku iz misije. Tim poslom se bave specijalisti- vojni psiholozi.

Psihološke pripreme imaju za cilj poboljšanje stanja i budućeg djelovanja pripadnika mirovnih misija. Dio aktivnosti na radu sa učesnicima misija obavlja se i u Stručnom sjedištu za međunarodne vojne operacije, dok su psihološke pripreme tokom same obuke i nakon povratka iz misije zadatak domaćih vojnih psihologa. Riječ je o poslu koji se sprovodi na više nivoa i zahtijeva saradnju svih učesnika. Radi se na operativno- psihičkoj spremnosti jedinice za učešće u mirovnoj operaciji, ali i na pojedinačnoj psihološkoj spremnosti svakog njenog pripadnika.

Vojni psiholog treba da bude uklju-

čen u cijeli ciklus priprema jedinice za njeno učešće misiji. U svakoj fazi obuke psiholog je taj koji može dati ocjenu o psihološkoj spremnosti i predložiti mјere za unapređenje, pri čemu se rukovodi zahtjevima zapovjednika ili sopstvenim zapažanjima. Na kursevima, odnosno, obukama polaznici se upoznaju s psihološkim značajem misije u koju se upućuju, potrebama za prilagođavanjem, mogućim stresovima vezanim za klimatske promjene, izmijenjene uslove života i rada, kontakte s porodicom, rad u međunarodnom vojnem okruženju, uticaj strane kulture. Takođe, predočavaju im se načini otklanjanja posljedica stresa na pojedinačnoj osnovi, uloga zapovjednika u sprečavanju stresa, podrška tokom misije, te održavanje psihičke spremnosti jedinice, psihologijske osnove komunikacije i pregovaranja i mnogobrojna druga sredstva psihologije.

U fazi obuke koja prethodi upućivanju

naglasak se stavlja na edukaciju zapovjednika, jer je njihova uloga u prevenciji stresa tokom misije veoma važna. Komandni kadar mora biti obučen za prepoznavanje potencijalno stresnih i traumatskih situacija i njihovog dejstva na emotivno stanje vojnika, za prepoznavanje vojnika koji imaju problem sa prilagođavanjem ili ima psihičke smetnje. Oni su ti koji pružaju prvu psihološku pomoć i daju podršku tokom i poslije obavljenih zadataka, a u cilju prevencije posljedica stresnih iskustava.

Učesnike je važno pripremiti i na čitav niz emotivnih reakcija koje ih očekuju u misiji, odnosno edukovati ih kako da prepoznaju promjene kod sebe i kako sa njima izaći na kraj. Kod psiholoških priprema na pojedinačnoj osnovi, izuzetno su važni razgovori o porodičnim temama, priprema na promjene, jer upravo članovi porodice i odnosi među njima mogu imati veliku ulogu u spremnosti za misiju. Neki voj-

ni psiholozi, tokom obuke, pored kandidata rade i sa članovima njihovih porodica.

Interesantan dio posla vojnog psihologa je rad sa ljudima po povratku iz misije. Time se, kroz razgovor, dolazi do spoznaje o pojedinačnim i grupnim iskustvima i emotivnim reakcijama tokom misije. Svrha je psihičko rasterećenje učesnika, procjena njihovog prilagođavanja na radno/vojno i porodično okruženje, upoznavanje s problemima koji mogu nastati u ponovnom prilagođavanju, savjetovanje kako se s tim mogućim teškoćama nositi. S druge strane, psiholog ima mogućnost prikupljanja povratnih informacija važnih za psihološku pripremu narednih kandidata koji će biti upućeni u misije.

Odnosi s javnošću

U NATO-u i Partnerstvu za mir postoji decenijska praksa susreta stručnjaka za odnose s javnošću evropskih ministarstava odbrane. Na pitanje što su zapravo odnosi s javnošću, naj-

kraći odgovor bi bio znanje i vještina potrebnih za uspješno informisanje javnosti i ostvarivanje dobre saradnje s medijima.

Konferencije koje okupljaju lude koji te odnose promišljaju nazvane su Open Up, što u prevodu znači: otvoriti se prema javnosti.

Početkom procesa širenja NATO-a, krenula je snažna i opsežna saradnja između članica Saveza i onih država koje to žele biti i tek treba da ispune kriterijume za članstvo. Sve je počelo prije deset godina i povezano je s procesom proširenja NATO-a. U to vrijeme, sve članice NATO-a usmjerile su svoje mogućnosti, kapacitete i znanja na pomoć novim članicama. Zaključak je bio da je dobra komunikacija važna kao i svaki drugi dio međunarodne organizacije ili vojne organizacije.

Na posljednjoj Open Up konferenciji, bilo je riječi i o sve većem učeštu u mirovnim operacijama, koje su same po sebi složen mehanizam, pa je zaključeno da na tom polju treba pristupiti kvalitetnom i pravovremenom informisanju javnosti i medija, jer je to jedan od ključnih elemenata uspješnih misija.

Ništa manje pažnje na skupu nije bilo posvećeno praktičnom radu sa medijima, koordiniranju medijskog profila, uz naglasak na važnost i vrijednost komunikacije, kao i na primjenu dobre prakse koja se u drugim državama pokazala uspješnom i djelotvornom.

Savremeni tokovi u oblasti odnosa s

javnošću (PR) nalažu uspostavljanje uzajamnog povjerenja i njegovanje otvorenosti prema medijima i javnosti. U tako ostvarenim relacijama PR posao može biti obavljen na dobar i plodotvoran način.

U komunikaciji postoji mnogo važnih aspekata. Jedan od najvažnijih je interno informisanje, odnosno način na koji komuniciramo sa službenicima institucija, zaposlenima i njihovim porodicama. Bitno je da zaposleni budu dobro informisani, a to se može postići posebnim komunikacionim kanalom - specijalizovanim časopisom, putem kojeg to direktno činite. Takav medij, za razliku od ustaljenih, njeguje dijalog sa zaposlenima, ali i prečicu u njihovom komuniciranju sa poslodavcem, visokim zvaničnikom.

Olivera Đukanović

OFICIR KAO POSEBAN ČIN

Vojna hijerarhija u Crnoj Gori u 19. vijeku bila je osobena po tome što je u njoj zvanje oficir označavao konkretni čin. Sličan slučaj u svijetu nije poznat. Rang oficira, kako konkretan čin stajaće vojske, postojao je sve do kraja 19. vijeka, kada su uvedeni mlađi oficirski činovi, poručnik i potporučnik. O rangu oficira govori i podatak da je oficirski grb bio istovjetan onom koji su kasnije nosili potporučnici. Oficirski grbovi su bili znatno manji od komandirskih i podkomandirskih, iako su po formi i likovnim elementima bili istovjetni. Oficirski grb je bio

od srebra, komandirski je čitav bio od zlata, a podkomandirski je imao zlatni štit sa orлом. Čin oficira uspostavljen je vojnom hijerarhijom koja je ustavljena 1871. godine. Do tada je važila hijerarhija iz vremena knjaza Danila. Vojnom reformom te godine, dobrim dijelom su razdvojene vojna, upravna i sudska vlast. Tada su uspostavljeni bataljoni kao osnovna taktička jedinica, a izvršeno je i njihovo brojčano ujednačavanje.

Knjaz Danilo je, na osnovu iskustva iz rata sa Turskom, početkom šeste decenije 19. vijeka, pristupio izvjesnoj re-

organizaciji crnogorske narodne vojske. Vojni odredi, čiji su borci regрутovani u granicama jednog plemena, podijeljeni su na stotine i desetine. Na njihovom čelu bili su stotinaši, odnosno, desečari. Svaka stotina dobila je svoj barjak, a imala je barjaktara. Tek kasnije knjaz Danilo je uveo zvanje komandira, što je bio komandant plemenskog odreda. Prvi imenovani komandir, prema istorijskim zapisima, bio je Milisav Vušić iz Morače. Čin komandira dobio je mali broj ličnosti.

Oficiri su, na osnovu vojne organizacije iz 1875. godine, vodili čete, jedinice u okviru bataljona. Prema popisu vojnih obveznika 1870. godine, u Crnoj Gori je bilo 29 bataljona koji su bili raspoređeni u šest brigada: katunska, hercegovačka, bjelopavlička, pipersko-bratonožičko-rovačka, moračko-vasojevička i riječko-crmnička. Čin oficir postojao je u narodnoj vojsci i na početku 20. vijeka. Po hijerarhiji, oficir je i tada bio najniži čin. Viši činovi bili su potkomandir, komandir i brigadir. U stajaćoj vojsci oficirska hijerarhija je išla ovim redom-potporučnik, poručnik, kapetan i komandir. U toj vojsci zvanje oficir tada počinje da se koristi slično današnjem značenju, za označavanje ranga čina u vojnoj hijerarhiji.

Ilija Despotović

M. P. : Vojvoda Petar Vukotić savjetuje se sa svojim oficirima

Konkurs za prijem vojnika po ugovoru na službu u Vojsku Crne Gore

MISTARSTVO ODBRANE i
GENERALŠTAB VOJSKE CRNE GORE

OGLAŠAVAJU

Potrebu za popunom slobodnih formacijskih mesta prijemom u profesionalnu vojnu službu vojnika po ugovoru na određeno vrijeme,

1) U Četu vojne policije

(mjesto službovanja Podgorica):

za dužnosti: a) u pješadiji

2) U Bataljonu za počasti

(mjesto službovanja Podgorica):

za dužnosti: a) u pješadiji (gardista)

3) U Laku pješadijskoj brigadi

(mjesto službovanja Podgorica, Nikšić):

za dužnosti: a) u pješadiji

b) u artiljeriji

c) u ARJPVO

d) u inžinjeriji

e) u saobraćajnoj službi

4) U Brigadi za specijalne operacije

(mjesto službovanja Danilovgrad, Pljevlja, Kolašin, Kumbar):

za dužnosti: a) u pješadiji

b) u vezi

c) u inžinjeriji

d) u ABH-odbrani

e) u pomorstvu

f) u mornaričkotehničkoj službi

g) u saobraćajnoj službi

h) u sanitetskoj službi

5) U Mornaričkoj bazi

(mjesto službovanja Bar, Kumbar):

za dužnosti: a) u pomorstvu

b) u mornaričkotehničkoj službi

c) u intendantskoj službi

d) u saobraćajnoj službi

Opšti uslovi za prijem:

- da je zdravstveno sposoban za vojnu službu (utvrđuje vojnoljekarska komisija),
- da ima propisanu stručnu spremu,
- da nije osuđivan za krivično djelo na bezuslovnu kaznu zatvora od najmanje šest meseci,
- da se protiv kandidata ne vodi krivični postupak za krivično djelo za koje se goni po službenoj dužnosti,

Posebni uslovi za prijem:

- da ima završenu najmanje srednju školu (III ili IV stepen),
- da nije stariji od 28 godina za prijem u rodu, odnosno 30 godina u službu,
- kandidat koji konkuriše za vozača mora imati položenu najmanje "B" i "C" kategoriju,
- prednost imaju kandidati koji su odslužili vojni rok,
- za gardiste - da su visine preko 180 cm.

Uz molbu se prilaže sledeća dokumenta:

- autobiografija,
- izvod iz matične knjige rođenih,
- uvjerenje o državljanstvu,
- ovjerenja kopija svedočanstva-diplome o završenoj školi,
- potvrda da je odslužio vojni rok,
- ovjerenja fotokopija vojničke knjižice,
- uvjerenje da se protiv kandidata ne vodi krivični postupak i da nije osuđivan,
- ovjerenja kopija vozačke dozvole (ako konkuriše za vozača m/v),
- ovjerenja kopija lične karte, tačna adresa i broj telefona.

Prava i obaveze za vrijeme službe po ugovoru:

Ugovor se zaključuje na period od 1 (jedna) godine dana.

Vojnici po ugovoru na određeno vrijeme imaju pravo na: platu i druga novčana primanja prema Uredbi o platama; godišnji odmor prema Uredbi o godišnjim odmorima i odsustvima; zdravstveno i socijalno osiguranje i druga prava i obaveze prema propisima za lica primljena u profesionalnu vojnu službu na određeno vrijeme.

Način podnošenja molbe:

- za prijem u Četu vojne policije, molbe se podnose u kasarni "Masline",
- za prijem u Bataljon za počasti, molbe se podnose u kasarni na aerodromu "Golubovci",
- za prijem u Laku pješadijsku brigadu, molbe se podnose u kasarni "Masline",
- za prijem u Brigadu za specijalne operacije, molbe se podnose u kasarni u Danilovgradu,
- za prijem u Mornaričku bazu, molbe se podnose u kasarni u Kumboru.

Molbe se dostavljaju jedinicama u navedenim mjestima sa naznakom "za oglas".

Kandidate koji ispunjavaju uslove oglasa, komisija za prijem upućuje na ocjenu zdravstvene sposobnosti.

Oglas ostaje otvoren od dana objavljivanja u sredstvima javnog informisanja do popune slobodnih formacijskih mesta.

Nepotpune molbe neće se razmatrati za prijem u službu.

Odluku o izboru kandidata za prijem donosi nadležni starješina, a o izboru kandidati će biti obaviješteni u propisanom roku.

Za kandidate koji budu izabrani za prijem, određuje se probni rad, radi provjere osposobljenosti za dužnost za koju se primaju u službu, u trajanju od 3 (tri) mjeseca.

